

לְהִתְאַחַד בְּלֵב אֶחָד

מְבַצֵּעַ כָּלֵל עוֹלָמִי – שְׂמוּנָה מְצוּוֹת לְזִכָּר שְׂמוּנַת הַקְּדוּשִׁים
תְּלִמִּידֵי יְשִׁיבַת מוֹרְכָז הַרֵב שְׁנֶהְרָגוּ עַל קְדוּשַׁת ה' בְּטִבַּח הַנוֹרָא שְׁאַרְע בְּל' בְּאֶדְרָא 'א תשס"ח

מפעל תרי"ג מצוות
משפחת רעננערט

חֲמֵרֵי הַלְמוּד שְׁבִקְבָּץ זֶה הַקְּדָשׁוֹ
לְזִכְרָם נֶשְׁל שְׂמוּנַת הַקְּדוּשִׁים הַי"ד
בְּאֶדְיֹבוֹת מְפַעַל תְּרִי"ג מְצוּוֹת הַשְּׁלָם מְשֻׁפַּחַת רְעֻנְגֶנְעֶרְט

מפעל תרי"ג מצוות משפחת רעננערט

קטעים מתוך תוכנית הלימודים המורחבת על המצוות שבעשרת הדברות ומצוות שבין אדם לחבירו

יוחק בַּסְּפָר לְזַכְרוֹן עוֹלָם

בִּיקוּלוֹס יוֹסֵף גִּרְשׁוֹן דָּוִד וְגוֹלְדָּה בְּעַר ע"ה מֶרְכּוֹס וְלֵאָה נְשֻׁטָרן ע"ה

אֲשֶׁר קָיָוּם הַמְצָוּוֹת שֶׁלָּהֶם הָאִיר בְּמִשְׁךָ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם,
אֶפְלוּ בְּנִשְׁעוֹת הָאֶפְלוֹת בְּיוֹתֵר שֶׁל הַשׁוֹאָה, וְאֲשֶׁר
הָיָה לָהֶם הַפֶּחַם לְהַקִּים דּוֹר חֲדָשׁ בְּשׁוֹשְׁלֵת הַזְּהָב

לְכַבּוֹד

דָּוִד וְאַנִּיטָה מִיָּלָר לוֹאִי וְגִלּוֹרְיָה וַיִּס

לְזַכֵּר

מֹשֶׁה נְשֻׁרָץ ע"ה

אֲשֶׁר הִקְדִּישׁוּ אֶת חַיֵּיהֶם

לְלַמּוּד תּוֹרָה, קָיָוּם מְצָוּוֹת וְגִמְלוֹת חֻסְדִּים

מפעל תרי"ג מצוות משפחת רעננערט

קטעים מתוך תוכנית הלימודים המורחבת על המצוות שבעשרת הדברות ומצוות שבין אדם לחבירו

הַצְּבִי יִשְׂרָאֵל עַל בְּמוֹתֶיךָ הַלֵּל אֵיךְ נָפְלוּ אַבְוֵרִים יזכור

פְּנֵי שָׁנָה הִכָּה עִם יִשְׂרָאֵל מַכָּה קָשָׁה. בְּלֵיל רֹאשׁ חֹדֶשׁ אָדָר ב' תשס"ח, פָּרַץ מִרְצַח שְׁפָל חֲמוּשׁ לִישִׁיבַת 'מֶרְכֶּז הָרֵב' וְרִצַּח שְׁמוֹנָה מֵטוֹבֵי תַלְמִידֵיהָ. בְּמִשָּׁן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה דְקוֹת נוֹרְאוֹת, הִשְׁתַּקּוּ הַקּוֹלוֹת הַשְּׁמַחִים שֶׁל לַמּוֹד הַתּוֹרָה בְּקוֹלָן מַחְרִישׁ הָאָזְנִים שֶׁל הִרְיוֹת. שְׁמוֹנֵה תַלְמִידִים נִרְצְחוּ וְאֶחָד עֶשֶׂר נוֹסְפִים נִפְצְעוּ.

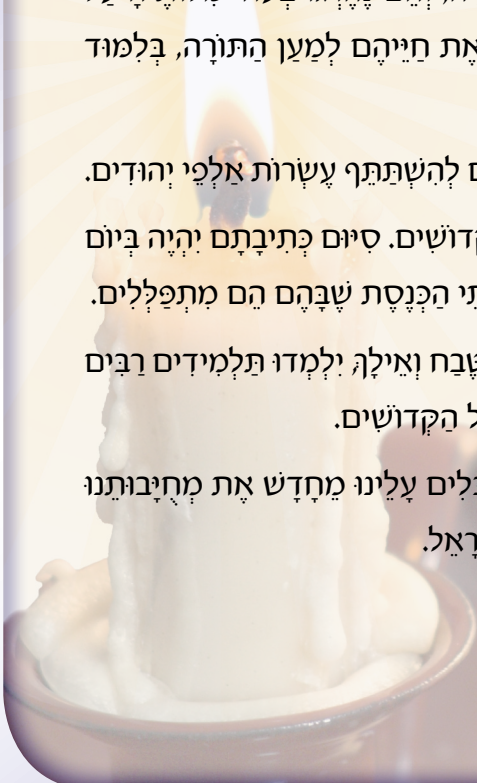
פֶּשַׁע אִים וְנוֹרָא זֶה לֹא כֵּן רַק נֶגֶד קְבוּצַת תַּלְמִידֵי הַיְשִׁיבָה, אֶלֶּא נֶגֶד הַתּוֹרָה עֲצֻמָּה, לֵב לְבוֹ שֶׁל עַמּוּנוּ. עֲשׂוֹת אֶלְפֵי יְהוּדִים מְכַל גּוֹנֵי הַקִּשָּׁת הַצְּטָרְפוֹ לְמַסַּע הַהֲלוּגָה שֶׁל הַתַּלְמִידִים וּבְכֹי תַמְרוּרִים עַל הַטְּרַגְדִּיהָ שֶׁהַתְּרַגְּשָׁה עֲלֵינוּ וְעַל תּוֹרַתָּנוּ.

בְּהַתְּקַרְבַּ יוֹם הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹן לַטֵּבַח הָאִים, מֵתְאַסְּפִים אֲנָשִׁים, נָשִׁים וְטָף לְכַבֵּד אֶת זְכָרָם שֶׁל שְׁמוֹנֵת הַקְּדוּשִׁים – שְׁמוֹנֵה סִפְרֵי תּוֹרָה חַיִּים – שֶׁלְּבוֹתֵיהֶם פְּעָמוּ בְּקִצְבַּת הַתּוֹרָה, וְהֵם נִהְרָגוּ בְּעוֹד מְלוֹתֶיהָ עַל שְׁפָתוֹתֶיהֶם. אֵין מֵתָאִים מְלַהֲעֵלוֹת אֶת זְכָרָם שֶׁל קְדוּשִׁים אֵלוּ, שְׁחִיו אֶת חַיֵּיהֶם לְמַעַן הַתּוֹרָה, בְּלַמּוֹד תּוֹרָה לְעֵלְוֵי נִשְׁמָתָם.

וְאֵכֵן, בְּיוֹם הַשָּׁנָה יִתְקַיְמוּ סִיּוּמֵי מַסְכָּתוֹת רַבִּים בְּכָל הָעוֹלָם, וּבְהֵם עֵתִידִים לְהַשְׁתַּתֵּף עֲשׂוֹת אֶלְפֵי יְהוּדִים. כְּמוֹ כֵּן, נִכְתְּבוּ שְׁמוֹנֵה סִפְרֵי תּוֹרָה – סִפְרֵי תּוֹרָה אֶחָד כְּנֶגֶד כָּל אֶחָד מִן הַקְּדוּשִׁים. סִיּוּם פְּתִיבָתָם יִהְיֶה בְּיוֹם הַשָּׁנָה, וְלֹאֲחֵר מִכֵּן יִמָּסְרוּ סִפְרֵי הַתּוֹרָה לְמַשְׁפָּחוֹת, וְהֵן יִכְנִיסוּ אוֹתָם לְבֵתֵי הַכְּנִסָּת שֶׁבָּהֶם הֵם מֵתְפַלְּלִים. בְּיִזְמָתוֹ שֶׁל מַפְעַל תַּרְי"ג מִצְוֹת הָעוֹלָמִי, בְּשְׁמוֹנֵת הַיָּמִים שְׁמִיּוֹם הַשָּׁנָה לַטֵּבַח וְאֵילָּה, יִלְמְדוּ תַלְמִידִים רַבִּים בְּאֶרֶץ וּבְעוֹלָם שְׁמוֹנֵה מֵתוֹף תַּרְי"ג הַמִּצְוֹת שֶׁבְּתוֹרַתָּנוּ, לְעֵלְוֵי נִשְׁמָתָם שֶׁל הַקְּדוּשִׁים.

בְּזַמֵּן זֶה שֶׁל חֶשֶׁן וְצָרָה, אֲנִי מֵתְאַחֲדִים עִם כָּלל יִשְׂרָאֵל, מְקַיְמִים וּמְקַבְּלִים עֲלֵינוּ מִחֲדָשׁ אֶת מַחֲיבוֹתָנוּ לַתּוֹרָה, אֶת מַחֲיבוֹתָנוּ זֶה לָזֶה וְאֶת מַחֲיבוֹתָנוּ לַחַיִּים הַנִּצְחָיִים שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל.

אֶרֶץ אֵל תִּכְסִי דָמָס

מבצע כלל עולמי

שמונה מצוות לזכר שמונת הקדושים

יום א אסור רכילות ולשון הרע
לזכר רועי אהרן רוט הי"ד

יום ב מצות שפיטה בצדק
לזכר יונתן וצחק אלדר הי"ד

יום ג אסור הלבנת פנים
לזכר יונדב תיים הירשפלד הי"ד

יום ד אסור חמוד
לזכר נרניה כהן הי"ד

יום ה מצות כבוד אב ואם
לזכר שגב פניאל אביחיל הי"ד

יום ו מצות קדוש השבת בדברים
לזכר יוחאי ליפשיץ הי"ד

יום ז מצות האמונה בשם יתברך
לזכר אברהם דוד מוזס הי"ד

יום ח מצות אהבת ישראל
לזכר דורון מהרטה הי"ד

אֶסוּר רְכִילוֹת וְלִשׁוֹן הָרַע

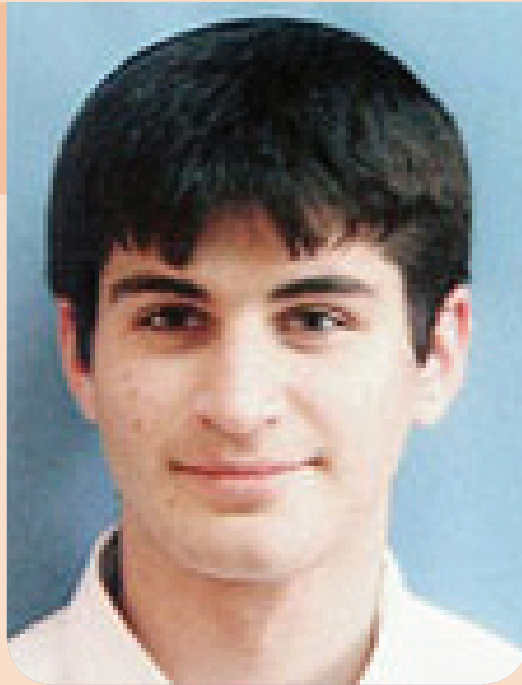
לְעֵלּוּי נִשְׁמַת

הַקְדוֹשׁ רוּעֵי אֶהְרֹן בֶּן יַעֲקֹב רוּט הִי"ד

מֵתוּדָה אֶהֱבֵת הָאֵמֶת שְׂרָחֵשׁ רוּעֵי לְכָל יְהוּדֵי וַיהוּדָה, הוּא הַקְפִּיד מְאֹד עַל מִצְוֹת שְׁבִין אָדָם לְחַבְרוֹ. הוּא הָיָה מְפָרֵס בְּזִהְרִיתוֹ הַרְבֵּה מְכֹל דְּבוּר אֶסוּר, וְדְבוּרֵי רְכִילוֹת וְלִשׁוֹן הָרַע לֹא נִשְׁמְעוּ מִפִּיו.

לֹא פָּלָא שֶׁהוּא הָיָה אֶהוֹב כָּל כָּף עַל כָּל חַבְרֵי וַיִּמְכְּרוּ, וְהִפְלֵ חֲשִׁים כִּי הִצְנֹאָה הִלֵּא כְּתוּבָה שֶׁהִשְׁאִיר כּוֹלֶלֶת הַתְּחִיזָקוֹת בְּשִׁלְשָׁה תַּחֲוּמִים: שְׂמִחָה, דְּבָקוּת בַּתְּפִלָּה וְאֶהֱבֵת הַזִּילֹת.

לְעֵלּוּי נִשְׁמַתוֹ נִלְמַד אֶת מִצְוָה רְלוֹ - 'אֶסוּר רְכִילוֹת וְלִשׁוֹן הָרַע'.

הַמִּצְוָה

אֶסוּר לְסַפֵּר דְּבָרִים הַמְעוֹרְרִים בֵּלֶב הַשּׁוֹמֵעַ שֶׁנֹּאָה כְּלִפֵּי הַזִּילֹת. כְּמוֹ כֵּן, אֶסוּר לְסַפֵּר עַל הַזִּילֹת דְּבָרֵי גְנָאֵי וְדְבָרִים הָעֲלוּלִים לְגֵרָם לֹא נִזְקֵק

אסור רכילות ולשון הרע

לא תלך רכיל בעמך

ויקרא (פרשת קדושים) יט טז

תכמינו זכרונם לברכה מסבירים כי המלה 'רכיל' קרובה למלה 'רוכל'. רוכל הוא סוחר הנווד ממוקם למקום, קונה סחורה במקום זה ומוכרה במקום אחר. החוטא בחטא הלשון נוהג כרוכל – הוא שומע או רואה דברים אצל האחד ומעבירם לאחר. לפי פרוש זה, כך מתבארות מלות הצווי "לא תלך רכיל": אל תעביר מאדם לאדם דבורים העולים להרע לזולת, כאותו רוכל המעביר סחורה מאדם לאדם.

תורת כהנים קדושים פרשה ב; פרוש הראב"ד שם

מצוה רלו
פרשת קדושים

אסור רכילות

דיני המצוה

א בכלל הדבורים שנאסרו באסור זה: א. דברים העלולים לעורר בלב השומע איבה כלפי אדם אחר [רכילות]; ב. דברי גנאי על הזולת, או דברים העלולים לגרם לו נזק [לשון הרע]. כמו כן, אסור לספר דברים שעלולים לגרם לאחרים לדבר דברי רכילות ולשון הרע, אף אם הם דברי שבח.

ב אסור זה נוהג בספור דברים על כל אדם מישראל, וכל שכן על קהלה שלמה, הן בפני המדבר הן שלא בפניו, הן בעל פה הן בכתב, הן בפרוש הן ברמז, הן

ג אם המספר מתפונ להועיל בדבריו, מתר לו לספר דברי רכילות ולשון הרע, ובלבד שלא יגרם לאדם שעליו נאמרים הדברים נזק הגדול מכפי המגיע לו על פי דין תורה.

ד מצוה זו נוהגת באנשים ובנשים, בכל מקום ובכל זמן.

ה העובר על אסור רכילות אינו לוקה. הרגיל לספר דברי רכילות ולשון הרע, אין לו חלק לעולם הבא.

מטעמי המצוה

ה דבור מבדיל בין האדם ובין בעלי החיים, והוא המאפשר לאדם את הקשר עם בוראו ועם הסובבים עמו. כאשר האדם פוגם בדבורו ומדבר דברי רכילות ולשון הרע, הוא יורד ממעלתו ודרגתו נעשית פחותה מדרגתם של בעלי החיים.

לע"נ הרב אברהם יעקב בן הרב שלמה יהודה ע"ה
לע"נ הרב נתן צבי בן הרב אביגדור ע"ה

© כל הזכויות שמורות למפעל תרי"ג מצוות העולמי / 02-6523443 613@TARYAG.ORG.IL

אסור רכילות ולשון הרע

לְעֵלּוּי נִשְׁמָת

הַקְדוֹשׁ רוּעֵי אֶהְרֹן בֶּן יַעֲקֹב רוּט הַי"ד

טוּב טַעַם

וְרָא הָעוֹלָם הַיָּטִיב עִם הָאָדָם בְּהַעֲנִיקוֹ לוֹ אֶת כַּח הַדְּבֹר, שֶׁבִלְעָדִי
 לֹא יָכוֹל הָאָדָם לִיצֹר קֶשֶׁר עִם הַסּוּבָבִים אוֹתוֹ וּבִלְעָדִי הֲיֵה הָאָדָם
 חַי אֶת חַיּוֹ בְּבִדְיוֹת וּבִיחִידוֹת כְּבִהְמָה. בְּאִמְצָעוֹת הַדְּבֹר מִתְקַשֵּׁר הָאָדָם
 עִם זֵילָתוֹ, מִשְׁתַּרְף אוֹתוֹ בְּרַעֲיוֹנוֹת הָעוֹלָם בְּמוֹחוֹ וּמִבֵּיעַ בְּאִזְנוֹ אֶת רַחֲשֵׁי לִבּוֹ. גַּם הַקֶּשֶׁר שֶׁל
 הָאָדָם עִם בּוֹרְאוֹ נֶעֱשֶׂה בְּאִמְצָעוֹת הַדְּבֹר, בְּתַפְלָה וּבִבְקִשָּׁה, בְּשִׁבְחָה וּבְהוֹדָאָה. תְּכוֹנַת הַדְּבֹר
 הִיא הַמִּיחָדָת אֶת הָאָדָם וּמְבַדֵּילָה אוֹתוֹ מִן הַבְּהֵמָה.
 מִכִּיּוֹן שֶׁהָאָדָם מִתְיַחַד בְּכַח הַדְּבֹר, עָלָיו לְהִזָּהֵר מְאֹד שֶׁלֹּא לִפְגֹּם בְּכַח זֶה. כָּל עוֹד שׁוֹמֵר
 הָאָדָם אֶת פִּיּוֹ וּלְשׁוֹנוֹ, הוּא נֶחֱשֵׁב לְבַחֵיר לְהַנְבְּרָאִים, אוּלַם כְּאִשֶּׁר הָאָדָם פּוֹגֵם בְּדְבֹרוֹ וּמְדַבֵּר
 דְּבָרֵי רְכִילוֹת וְלִשׁוֹן הָרַע, הוּא יוֹרֵד מִמַּעְלָתוֹ, וְדֹרְגָתוֹ נֶעֱשִׂית פְּחוּתָה מִדְּרָגָתוֹ שֶׁל בְּעָלֵי
 הַחַיִּים, שֶׁכֵּן הֵם אֵינָם פּוֹגְמִים בְּיְכוּלוֹת שְׁנֵיתָן לָהֶם הַבוֹרָא.

חובות הלבבות שער הבחינה ה; שמירת הלשון שער הזכירה ג

נִסְיוֹן שֶׁל שְׁמִירַת הַלְּשׁוֹן הוּא אֶחָד הַנְּסִיווֹנוֹת הַקְּשִׁים בְּיוֹתֵר לְבֶן אָנוּשׁ. הַמְּאָבֵק עַל
 טְהַרְת הַפֶּה הוּא מְאָבֵק תְּמִידִי, הַמְּלִוָּה אֶת הָאָדָם יוֹם יוֹם, שְׁעָה שְׁעָה. גַּם מִי שֶׁרְצוֹנוֹ
 עַז לְשׁוֹר אֶת פִּיּוֹ וּלְשׁוֹנוֹ, נִתְקַל תּוֹךְ כִּדֵּי שִׁיחָה בְּלִבָּטִים וּבִשְׂאֵלוֹת, כְּמוֹ: 'הֵאֵם אֵין חֲשֵׁשׁ
 לְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוֹת בְּסַפּוֹר שֶׁבְּרַצוֹנִי לְסַפֵּר לְחַבְרִי?' 'שְׂמָא עָלֵי לְהַשְׁמִיט חֵלֶק מִהַסַּפּוֹר, אוּ
 אוּלַי דֵּי שְׂאֵטְשֵׁטְשׁ אֶת הַפְּרִטִים?'

הַשׁוֹמְעִים גַּם הֵם אֵינָם פְּטוּרִים מִלְּבָטִים אֵלוֹ, וְלֹא פְּעַם הֵם שׁוֹאֲלִים אֶת עַצְמָם: 'הֵאֵם,
 בְּכָלֵל, מִתֵּר לִי לְשִׁמַּע אֶת הַדְּבָרִים?' 'שְׂמָא אֵלוֹ דְּבָרֵי רְכִילוֹת אוּ לְשׁוֹן הָרַע?'

הָאָדָם מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּלְשׁוֹנוֹ יוֹתֵר מִבְּשֶׂאֵר אֵיבְרִיו, וְעַל כֵּן הוּא חַיָּב לְדַעַת מַה מִּתֵּר לוֹ לְדַבֵּר
 וּמָה אֶסוּר לוֹ לְדַבֵּר. מִשׁוּם כֵּן, כִּדֵּי לְקַיֵּם כְּרֵאוּי אֶת צִו הַתּוֹרָה "לֹא תִלְךָ רְכִיל בְּעַמִּיךָ" וְלַעֲמֹד
 בְּמִשְׁיָמָה הַקְּשָׁה שֶׁל שְׁמִירַת הַלְּשׁוֹן, עַל הָאָדָם לְלַמֵּד וּלְשַׁנֵּן אֶת הַלְּכוֹת רְכִילוֹת וְלִשׁוֹן הָרַע.

חובת השמירה ג

אסור רכילות ולשון הרע

לְעֵלּוּי נִשְׁמָת

הַקְדוֹשׁ רוּעֵי אֶהְרֹן בֶּן יַעֲקֹב רוּט ה"ד

בְּנִתְיָכִי הַמְצֹוּה

”חֲפִץ לְקַנּוֹת סָם חַיִּים?” נִשְׁמַע הַכְרֹז בְּרַחֲבֵי הָעִירָה הַגְּלִילִית הַשְּׂקֵטָה. בַּכֶּפֶר הַמְרֻפָּזִית שֶׁל הָעִירָה נִרְאָה רוֹכֵל לֹא מִכֶּר הַמְכָרִיז בְּקוֹל רֶם עַל מַרְכָּלָתוֹ הַנִּפְלְאָה – סָם חַיִּים. כַּצְפוּי, נִדְחָקוּ אֲנָשִׁים רַבִּים סָבִיב הַרוֹכֵל וּבִקְשׁוֹ לִרְכֹּשׁ אֶת הַסָּם הַמִּיחָד. הַהֲכָרָזָה הַלֹּא שְׂגָרִיתִית הַגִּיעָה גַם לְאַזְנֵי שֶׁל רַבֵּי יְנָאִי, שֶׁכְּהַרְגָלוֹ, הָיָה סָפוֹן בְּחִדְרוֹ וְעַסֵּק בַתּוֹרָה. הוּא מֵהָר אֶל חֲלוֹן חִדְרוֹ, וּמִשֶּׁהִבְחִין בְּרוֹכֵל, בְּקִשׁוֹ לְעֵלוֹת לְבֵיתוֹ וּלְהִרְאוֹת לוֹ אֶת מַרְכָּלָתוֹ. ”רַבִּי, אֵינִי כּוֹנֵנִי אֵלָיְךָ, אֵתָּה אֵינְךָ זָקוּק לְמַרְכָּלָתִי”, טָעַן הַרוֹכֵל בְּאַזְנֵי רַבֵּי יְנָאִי, אוֹלָם רַבֵּי יְנָאִי לֹא וַתָּה. הוּא הַפְצִיר בְּרוֹכֵל וּלְבַסּוֹף נְאוֹת הַלָּה לְסוּר לְבֵיתוֹ.

בְּחִדְרוֹ שֶׁל רַבֵּי יְנָאִי גָלָה הַרוֹכֵל אֶת סָם הַחַיִּים שֶׁבְּאַמְתַּחֲתוֹ. הוּא פָּתַח סֶפֶר תְּהִלִּים וְהִרְאָה לְרַבֵּי יְנָאִי אֶת הַפְּסוּק ”מִי הָאִישׁ הַחֲפִץ חַיִּים אֲהֵב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב, נִצַּר לְשׁוֹנֵךְ מֵרַע וּשְׂכַפְתִּיךָ מִדְּבַר מְרֻמָּה” (תְּהִלִּים לַד יג,ד). הוֹדָה רַבֵּי יְנָאִי לְרוֹכֵל עַל מַרְכָּלָתוֹ, וְאַף שָׁלַם לוֹ בְּעִבּוּרָה שֶׁשָּׂה סְלָעִים. מְלַבֵּד זֹאת, הוֹסִיף רַבֵּי יְנָאִי וְלָמַד אֶת הַרוֹכֵל, כִּי שְׁלֵמָה הַמְלָךְ לְמַד אוֹתָנוּ, כִּי זְכוּת שְׂמִירַת הַלְּשׁוֹן מְגַנָּה וְשׁוֹמְרַת עַל הָאָדָם מְכַל רַע, כִּפְתוּב: ”שׁוֹמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹמֵר מִצְרוֹת נִפְשׁוֹ” מִשְׁלֵי כֹא כג.

הַנְּהַגְתּוֹ שֶׁל הַרוֹכֵל הַצַּדִּיק יְדוּעָה וּמְפָרְסָמֵת, אוֹלָם לֹא הִכֵּל יוֹדְעִים, כִּי לֹא הוּא הָיָה הָרֵאוֹת שֶׁנִּהְיָ כֶּה. הָאֲלִשִׁיךְ הַקְדוֹשׁ כּוֹתֵב, שֶׁדוֹד הַמְלָךְ לֹא רַק כָּתַב פְּסוּק זֶה בְּסֶפֶר תְּהִלִּים, אֲלָא אִף הָיָה מִתְּהִלָּה בְּרַחוּבָה שֶׁל עִיר וּמְכָרִיז: ”מִי הָאִישׁ הַחֲפִץ חַיִּים אֲהֵב יָמִים לְרֵאוֹת טוֹב”, וְכִשְׁהָיוּ הָאֲנָשִׁים מִתְאַסְּפִים סָבִיבוּ הָיָה מְלַמֵּד: ”נִצַּר לְשׁוֹנֵךְ מֵרַע”. דוֹד הַמְלָךְ הָיָה מְלַמֵּד אֶת הָאֲנָשִׁים כִּי שְׂמִירַת הַלְּשׁוֹן הִיא סְגֻלָּה לְחַיִּים. הַשׁוֹמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ וְאֵינוֹ מְסַפֵּר עַל חֲבֵרָיו דְּבָרִים הַעֲלוּלִים לְהִרַע לָהֶם, מוֹנֵעַ מֵעֲצָמוֹ סָבֵל רַב וְזוֹכֵה לְחַיּוֹת חַיִּים אֲרָכִים וְטוֹבִים.

וַיִּקְרָא רַבֵּה טו ב; דְּבָרִים רַבֵּה ה י; תַּנְחוּמָא לְשׁוֹן מִצְרַע ה; אֲלִשִׁיךְ תְּהִלִּים לַד טו

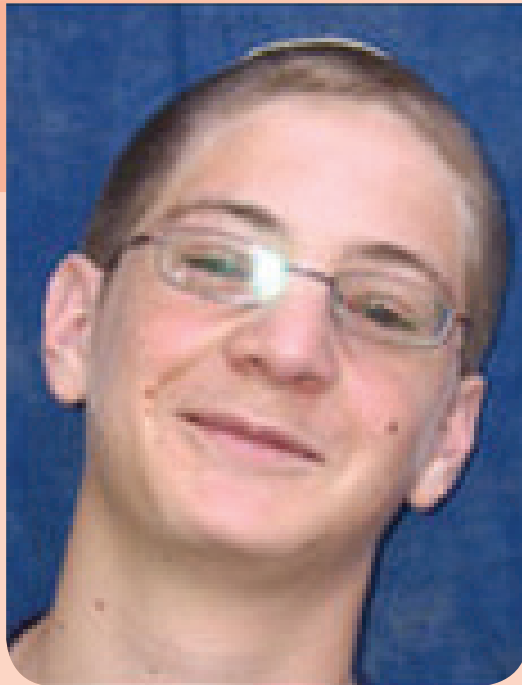

מִצְוֹת שְׂפִיטָה בְּצֶדֶק

לְעֵלּוּי נְשָׂמַת הַקְּדוֹשׁ יְהוֹנָתָן יִצְחָק בֶּן דָּרוֹר שְׂמוּאֵל אֶלְדֵּר ה"ד

יְהוֹנָתָן יִצְחָק הָיָה בְּחוּר מִיְחָד שְׂאֵהֵב אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת לְמוּד הַהֲלָכָה בְּכָל מְאֻדוֹ, וּבַעֲבוּר לְמוּד זֶה נָטַשׁ אֶת תַּחְבִּיבָיו הָאֲחֵרִים. מִסָּכָת נְדָרִים שָׁבָה לְמַד בְּשַׁעָה שְׁנֵי־רָצַח נִסְפָּגָה בְּדָמוֹ, וְעַל כֵּן הָיָה נִקְבָּרָה אִתּוֹ - בְּחַיָּיו וּבְמוֹתוֹ לֹא נִפְרַד מִן הַתּוֹרָה. אֶפְשָׁר לְשַׁעַר, שְׂאֵלוֹ הָיָה יְהוֹנָתָן עִמָּנוּ, הוּא הָיָה גָּדֵל וּמְתַקְדָּם בְּלְמוּד הַהֲלָכָה עַד שֶׁהָיָה נַעֲשֶׂה לְדָוִן הַמִּצְוָה לְשִׁפְט בְּצֶדֶק.

לְעֵלּוּי נְשָׂמַתוֹ נִלְמַד אֶת מִצְוָה רְלָה - מִצְוֹת שְׂפִיטָה בְּצֶדֶק, הַכּוֹלְלֵת אֶת חוּבָתוֹ שֶׁל כָּל יְהוּדֵי לְדוֹן אֶת הַזֵּוּלָת לְכַף זְכוּת.

הַמִּצְוָה

שְׂלִשָּׁה חַיּוּבִים כְּלוּלִים בְּמִצְוָה זוֹ: א. הַדֵּינִים מְצוּיִם לְנַהֵג בְּאִפְן שְׂוָה בְּבַעֲלֵי הַדֵּין הַמִּתְדַּיְנִים בְּפִנְיָהֶם. ב. אָדָם הַיּוֹדֵעַ לְדוֹן מִצְוָה לְדוֹן. ג. הַרוֹאֶה אֶת זֵוּלָתוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה שְׂאֶפְשָׁר לְפָרְשׁוֹ לְטוֹב אוֹ לְרַע מִצְוָה לְדוֹנוֹ לְכַף זְכוּת.

מִצְוֹת שְׁפִיטָה בְּצֶדֶק

בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ

ויקרא (פרשת קדושים) יט טו

מִצְוָה נִין לְמַדּוּ חֲכָמִים, שְׁבִפְסוּק זֶה, מִלְבַּד הַצּוּי לְדוֹן דִּין תּוֹרָה וּלְנַהֵל אֶת הַדִּין בְּאִפְן שְׁוֶה, יֵשׁ גַּם צּוּי לְכָל יְהוּדֵי לְדוֹן אֶת זוֹלְתוֹ לְכַף זְכוּת? מִן הַמֶּלֶךְ 'עַמִּיתְךָ' שְׁבִפְסוּק. אֱלוּ הִיְתָה כְּוֹנֵת הַתּוֹרָה לְצוּוֹת בְּפְסוּק זֶה עַל שְׁפִיטַת הַדִּינִים בְּלִבָּד, הִיְתָה הַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת "עַמִּיתְךָ" – בְּלִשׁוֹן רַבִּים, שְׁהָרִי הַנְּדוּנִים הֵם תְּמִיד שְׁנַיִם. מֵאַחַר שְׁכִתְבָהּ הַתּוֹרָה "עַמִּיתְךָ" בְּלִשׁוֹן יְחִיד, לְמַדּוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנוּם לְבָרְכָה כִּי הַכְּתוּב מִצְוָה עַל שְׁפִיטָה נוֹסְפָת, וְהִיא – הַשְׁפִּיטָה שְׁשׁוּפֹט כָּל אָדָם אֶת מַעֲשֵׂי זוֹלְתוֹ. הַמֶּלֶךְ 'בְּצֶדֶק' מִתְּפָרֶשֶׁת כְּאִן בְּמִשְׁמַעוֹת 'צִדְקוֹת', כְּלוֹמַר עֲלֶיךָ לְדוֹן אֶת זוֹלְתְךָ כְּצִדִּיק וְלֹא כְּרָשָׁע.

מִלְבִּי"ם וַיִּקְרָא שֵׁם

מצוה רלה
פרשת קדושים

מִצְוֹת שְׁפִיטָה בְּצֶדֶק

דִּינֵי הַמִּצְוָה

א הַשְׁוֹאֵת בְּעַלֵּי הַדִּין נַעֲשִׂית בְּכִמְהָ אֲפִנִים, כְּגוֹן לֹא יִנְיָחוּ לְאֶחָד מִבְּעַלֵּי הַדִּין לְדַבֵּר כְּפִי רְצוֹנוֹ, וְאֵלּוּ לְאַחַר יֵאמְרוּ שִׁיקְצַר בְּדַבְּרָיו; לֹא יִדְבְּרוּ אֶל הָאֶחָד בְּמַלִּים רְכוּת, וְאֵלּוּ אֶל הָאֶחָד בְּמַלִּים קְשׁוּת; יִקְפִּידוּ שֶׁלֹּא יְהִיָּה אֶחָד מִבְּעַלֵּי הַדִּין לְבוֹשׁ בְּבִגְדִים יְקָרִים, וְאֵלּוּ הָאֶחָד בְּבִגְדִים בְּזוּיִים; לֹא יוֹשִׁיבוּ אֶת הָאֶחָד בְּעוֹד הָאֶחָד עוֹמֵד. בְּמִצְוָה זוֹ נִכְלַלְת הַחֻבָּה הַמְטַלֵּת עַל הַדִּינִים לְהַקְדִּים אֶת דִּינֵם שֶׁל אֲנָשִׁים מְסִימִים. סִדֵּר הַקְדִּימָה הוּא: יְתוֹם, אֶלְמָנָה, תְּלָמִיד חֶכֶם, אִשָּׁה, אִישׁ. חֶכֶם הִרְאוּ לְדוֹן דִּין תּוֹרָה רִשְׁאֵי לְסַרֵּב לְשִׁמֵּשׁ דִּין בְּמַקּוֹם שֶׁיֵּשׁ

חֶכֶם אַחַר הִרְאוּ לְדוֹן. **ד** גְּדָרֵי הַחַיִּיב לְדוֹן אֶת הָאָדָם לְכַף זְכוּת תְּלוּיִים בְּדַרְגָּתוֹ הַרוּחָנִית: אִם הוּא צָדִיק מִצְוָה לְדוֹנוֹ תְּמִיד לְכַף זְכוּת אֶף כְּשֶׁמַּעֲשֵׂהוּ מִתְּפָרֶשׁ לְכַאוֹרָה לְחֻבָּה. אִם הוּא 'בֵּינֹנִי' [שְׁמֻשְׁתְּדֵל לְהַמְנַע מִן הַחֲטָא, אֶף לְעֵתִים נִכְשָׁל בּוֹ], מִצְוָה לְדוֹנוֹ לְכַף זְכוּת רַק אִם אֶפְשֶׁר לְפָרֵשׁ אֶת מַעֲשֵׂהוּ בְּאִפְן שְׁוֶה לְזְכוּת אוֹ לְחֻבָּה. אִם הוּא 'רָשָׁע' – אִין שׁוּם חַיִּיב לְדוֹנוֹ לְכַף זְכוּת. **ה** מִצְוָה זוֹ נוֹהֶגֶת בְּכָל מַקּוֹם וּבְכָל זְמַן. הַחַיִּיב לְהַשׁוּוֹת אֶת בְּעַלֵּי הַדִּין וְהַחַיִּיב לְדוֹן נוֹהֶגִים בְּמִי שֶׁרְאוּ לְהִיּוֹת דִּין, וְאֵלּוּ הַחַיִּיב לְדוֹן לְכַף זְכוּת נוֹהֶג בְּכָל אָדָם – אֲנָשִׁים וְנָשִׁים.

מַטְעָמֵי הַמִּצְוָה

מ צוּה זוֹ מְבִיאָה לְשִׁלּוּם וּלְרַעוּת בֵּין בְּנֵי אָדָם, שֶׁכֵּן הַכְּרַח הוּא שְׁלֵעֵתִים יְחוּשׁ אָדָם עֲלֵבוֹן אוֹ פְּגִיעָה מִחֻבְרוֹ, וּבְכַף שֶׁיִּדְוֹן אֶת מַעֲשֵׂי זוֹלְתוֹ לְכַף זְכוּת, הוּא יִמְנַע מִרִיבוֹת וּמַחְלוּקוֹת (רֵאָה: סֵפֶר הַחֲנוּךְ; דֶּרֶךְ חַיִּים [לְמַהֲרָ"ל] פ"א מִשְׁנֵה ו-ז).

לע"נ ר' אהרן בן ר' יואב צבי ז"ל
ופרידא רבקה בת יקותיאל יהודה למשפחת טויב ע"ה

© כל הזכויות שמורות למפעל ת"ג מצוות העולמי / TARYAG.ORG.I.L @ 613 6523443-02

מִצְוֹת שְׁפִיטָה בְּצֶדֶק

לְעֵלְוֵי נְשָׁמֹת

הַקְדוֹשׁ יְהוֹנָתָן יִצְחָק בֶּן דָּרוּר שְׁמוּאֵל אֶלְדָּר ה"ד

מִצְוָה לְחַפֵּשׂ דְרָכִים לְהַצְדִּיק אֶת הַזֹּלֶת וְלָדוֹן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת מְרֵבָה שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְרֵעֵהוּ. רַבּוֹת מִן הַמַּחְלֻקוֹת מִתְעוֹרְרוֹת מִכִּיּוֹן שֶׁהָאָדָם מְמַהֵר לָדוֹן אֶת זֹלָתוֹ לְכַף חוֹבָה, בְּלִי לְהִתְעַמֵּק בְּעֵבְדוֹת. רְאִיתָ הַזֹּלֶת כְּחֵיב וּכְאִשִּׁים גַּם גּוֹרְמֵת לָאָדָם לְהַפְשֵׁל בְּמִצְוֹת שְׁבִין אָדָם לְחִבְרוֹ, כְּמוֹ נִקְיָמָה וּנְטִיָּה, לְשׁוֹן הִרַע וְרַכִּילוּת. אִם יְדוֹנוּ הַבְּרִיּוֹת זֹאת זֹאת לְכַף זְכוּת וְהָאֲנָשִׁים יִפְרְשׁוּ אִישׁ אֶת מַעֲשֵׂה זֹלָתוֹ לְטוֹב, יִשְׁרְרוּ בֵּינֵיהֶם שְׁלוֹם וְרַעוּת.

טוֹב טַעַם

לְמוֹד הַזְכוּת שֶׁל אָדָם עַל זֹלָתוֹ יֵשׁ הַשְּׁלֵכוֹת גַּם עַל דֵּינֵי שָׁמַיִם. אִם אָדָם דֵּן אֶת זֹלָתוֹ לְכַף זְכוּת, גַּם בְּשָׁמַיִם דְּנִים אֶת הַזֹּלֶת לְכַף זְכוּת. לְכַאוֹרָה נִרְאָה הַדְּבָר תְּמוּהָ. הֲרִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ אֶת הַמְּנִיעִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁל כָּל מַעֲשֵׂה, וְאִם כֵּן, כִּיצַד יִתְכַּן שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְדוֹן אֶת הָאָדָם לְזְכוּת, רַק מִכִּי שֶׁהַבְּרִיּוֹת דְּנוּ אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת? אֵלָּא שְׁכַאֲשֶׁר אָדָם עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה שְׁאֵפְשֶׁר לְפָרְשׁוֹ לְטוֹב אוֹ לְרַע, רוֹצֶה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹנוֹ לְזְכוּת, אוֹלָם הַמְּקַטְרָגִים טוֹעֲנִים, שְׂאֵם אָדָם זֶה יִקְבַּל שְׂכָר, עֲלוּלִים אֲנָשִׁים לְעֲרַעֵר אַחַר מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלוֹמַר: 'פְּלוֹנֵי חָטָא, וְלִמְרוֹת זֹאת קִבַּל שְׂכָר'. טַעֲנָה זֹאת שֶׁל הַמְּקַטְרָגִים אֵינָה קִיָּמָת כְּאֲשֶׁר הַבְּרִיּוֹת דְּנוֹת אֶת הָאָדָם לְכַף זְכוּת. מִמִּילָא, כְּאֲשֶׁר בְּעוֹלָם הַזֶּה דְּנִים אֶת הָאָדָם לְכַף זְכוּת, גַּם בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן דְּנִים אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת.

סֵפֶר הַחֲנוּכָּה; נֵעַם הַמִּצְוֹת רַלָּה

שִׁיטָה מְקַבְּצֵת נְדָרִים מֵאֵל בְּשֵׁם הַרְאָ"ם

מִצְוֹת שְׁפִיטָה בְּצֶדֶק

לְעֵלֹוֵי נְשָׁמֹת

הַקְדוֹשׁ יְהוֹנָתָן יִצְחָק בֶּן דָּרוּר שְׁמוּאֵל אֶלְדֵּר ה"ד

בְּנִתְיָבִי הַמְצֹנָה

תְּמִינָה כְּמִינֵנו זְכוּרִים לְבָרְכָה אוֹמְרִים: "אֵל תִּדְּוִן אֶת חֲבֵרְךָ עַד שְׁתִּגִּיעַ לְמִקְוָמוֹ" (אָבוֹת ב ה). כְּאֲשֶׁר אֶתְּהָ רֹאֶה אֶת חֲבֵרְךָ עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה לֹא רָאוּי, אֵל תִּמְהַר לְדוּנוֹ לְכַף חוֹבָה, כִּי יִתְכַן מֵאֵד שְׁאֵלוֹ הַיִּיתָ בְּמִצְבוֹ, הַיִּיתָ גַּם אֶתְּהָ נוֹהֵג כְּמוֹהוּ. בְּמִסְכַּת סְנֵהֲדָרִין (קב ב) מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא, כִּי כְּאֲשֶׁר הִתְגַּלָּה הַמֶּלֶךְ מְנַשֶּׁה בְּחִלּוֹם לְאִמּוֹרָא רַב אֲשִׁי, שְׁאֵל רַב אֲשִׁי אֶת מְנַשֶּׁה: כִּיצַד זֶה נִכְשַׁלְתָּ בַעֲוֹן עֲבוּדָה זָרָה, אִף שְׁהִיִּיתָ גָּדוֹל בַּתּוֹרָה?

הַשִּׁיב לוֹ מְנַשֶּׁה: בַּתְּקוּפָה הַהִיא הִיָּה הַיִּצְרָר לְעֲבוּדָה זָרָה כֹּה חֲזָק, עַד שְׁאֵלוֹ הַיִּיתָ חַי בְּיָמַי, הַיִּיתָ מְגַבִּיָּה אֶת שׁוּלֵי בְּגָדְךָ וְרַץ אַחֲרַי לְעַבֵּד עֲבוּדָה זָרָה.

הַמְקִיִּים אֶת הַמְצֹנָה "וְאֶהְבֶּתָ לְרַעְךָ כְּמוֹךָ" (וַיִּקְרָא יֵשׁ יח; מִצְוָה רמג), מְשִׁתַּדֵּל תְּמִיד לְדוּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת בְּאִפְן הַמְשָׁלִים בְּיוֹתֵר, כְּשֵׁם שֶׁהוּא נוֹהֵג בְּעֶצְמוֹ. אֶת מַעֲשָׂיו שְׁלוֹ נוֹהֵג הָאָדָם לְהַצְדִּיק אֶפְלוֹ בְּהַסְבְּרִים דְּחֻקִּים, כְּפִי שְׁאֵמֵר שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ: "כֹּל דֶּרֶךְ אִישׁ יִשָּׁר בְּעֵינָיו" (מְשָׁלִי כא כ). הָאוֹהֵב אֶת חֲבֵרוֹ כְּגוֹפּוֹ, מְצַדִּיק אֶת מַעֲשָׂי הַזּוּלָת כְּפִי שֶׁהוּא מְצַדִּיק אֶת מַעֲשָׂיו וְדָן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת. אָדָם שְׁאִינּוֹ נוֹהֵג כֵּן, מַעֲדִיד עַל עֶצְמוֹ כִּי לְבוֹ אִינּוֹ שְׁלָם בְּאֶהְבֶּת הַרַע.

מֵאִירֵי אָבוֹת שָׁם; שְׁמִירַת הַלְשׁוֹן שְׁעַר הַתְּבוּנָה ה

אֲסוּר הַלְבַּנֵּת פְּנִים

**לְעֵלּוּי נְשֻׁמַת
הַקְדוּשׁ יְהוֹנָדָב חַיִּים בֶּן צֶמַח יְהוּדָה
הִירְשֶׁפֶלְד הִ"ד**

בְּבוֹ לְמִשְׁפַּחָה בְּרוּכַת יְלָדִים, הָיָה יְהוֹנָדָב רֶגִישׁ מְאֹד
לְזוּלַת - קָטָן בְּגִדוֹל. לְמִרוֹת פְּשָׁרוֹנוֹתָיו הַרְבִּים, לֹא
הִתְנַאֵה יְהוֹנָדָב וְלֹא הֶעֱרִיךְ אֶת עֲצָמוֹ מֵעַל הָאֲחֵרִים.
בְּשׂוּהָ בֵּין שְׁוִים שׁוֹחַח עִם כָּלֶם בְּכַבּוּד, וְנִמְנַע מִכָּל
פְּגִיעָה בְּזוּלַת וּבְרִגְשׁוֹתָיו.
לְעֵלּוּי נְשֻׁמַתּוֹ נִלְמַד אֶת מִצְוַת רַמ - 'אֲסוּר הַלְבַּנֵּת
פְּנִים'.

הַמִּצְוָה

אֲסוּר לְבִישׁ אָדָם
מִיִּשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ בִּיחִידוֹת

מפעל תרי"ג מצוות משפחת רעננערט

קטעים מתוך תוכנית הלימודים המורחבת על המצוות שבין אדם לחבירו

אסור הלבנת פנים

ולא תשא עליו חטא

ויקרא (פרשת קדושים) יט ז'

די להבין כיצד מתפרשות המלים "ולא תשא עליו חטא" כאזהרה שלא להלבין את פני הזולת, יש לצרף אליהן את המלים הקודמות להן בתורה, ולקרא את הפסוק בשלמותו: "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא". הבהרה התורה את המוכיח, שלא ישא עליו חטא בשל התוכחה, ומהו החטא שעלול המוכיח להביא על עצמו בגין התוכחה? הלבנת פנים.

ערכין טז ב; מהר"ז זק על הסמ"ג ל"ת ו

מצוה
רמ
פרשת קדושים

אסור הלבנת פנים

דיני המצוה

א אין לביש את הזולת בשום אופן, בין בדבור ובין במעשה.

ב אסור לביש שום אדם, בין גדול ובין קטן.

ג אפלו בשעה שאדם מקים מצוות 'תוכחה' [מצוה רלט], אסור לו לביש את החוטא. לפיכך, לא ידבר עמו קשות ולא יכלימו ברבים. ואולם אם תוכחה זו לא הועילה, במקרים מסוימים רשאי המוכיח להוכיח את החוטא ולהכלימו, ואפלו ברבים, עד שיחזור למוטב.

ד אסור לאדם לכנות את חברו בשם גנאי, אף על פי שבעבר כבר פנוהו בשם זה, והוא רגיל בו.

ה יש להזהר מעשית כל מעשה – תמים ככל שיהיה, ואפלו מעשה מצוה – אם הוא עלול להביא עליו חטא.

ו אסור לביש את חברו על ידי מעשה בגופו, כגון הסוטר לו על פניו, חייב לשלם למתבייש את הסכום שאדם כמו המתבייש היה נותן כדי להנצל מאותה בושה [דמי בשתי]. אם בישו בדבור, מדין תורה הוא פטור מלשלם, אך בית דין רשאים לקנסו או לנדונו עד שיפייס את חברו.

ז לבנת פנים היא פגיעה בכבוד האדם, והרי היא ככפירה בכך שהאדם נברא בצלם אלקים. כדי לחזק את האמונה בגדלות האדם ובחשיבותו, הזהירה התורה שלא לביש שום אדם (דרך חיים [למהר"ל] פ"ג מי"א).

מטעמי המצוה

לבנת פנים היא פגיעה בכבוד האדם, והרי היא ככפירה בכך שהאדם נברא בצלם אלקים. כדי לחזק את האמונה בגדלות האדם ובחשיבותו, הזהירה התורה שלא לביש שום אדם (דרך חיים [למהר"ל] פ"ג מי"א).

© כל הזכויות שמורות למפעל תרי"ג מצוות העולמי / 02-6523443 613@TARYAG.ORG.IL

לע"נ הרב אברהם יעקב בן הרב שלמה יהודה ע"ה
לע"נ הרב נתן צבי בן הרב אביגדור ע"ה

אסור הלבנת פנים

לעלוי נשמת

הקדוש יהונדב חיים בן צמח יהודה הירשפלד הי"ד

לם האלקים שבו נברא האדם מחיב אותנו לשמר על כבודו ומעלתו של האדם. המלבין פני חברו, מעיד כי אינו מאמין שהאדם נברא בצלם אלקים, וכי אינו מכיר ברוממותה של נפש האדם.

טוב טעם

חכמינו זכרונם לברכה השוו את המביש חברו ברבים לרוצח, באמרם: "כל המלבין פני חברו ברבים כאלו שופך דמים" (בבא מציעא נח ב). הטעם לכך הוא, שהעלבון גורם לפניו של הנעלב להלבין, משום שהדם מסתלק מהן. הסתלקות הדם מפניו של הנעלב נחשבת למעליב כשפיכות דמים.

מבחינה מסוימת, הלבנת פנים קשה יותר משפיכות דמים. זאת משום שההורג אדם אינו יכול לשוב ולהרגו, ואלו המביש את חברו, שופך את דמו שוב ושוב, שהרי בכל עת שפוגש המתביש את האנשים שבנוכחותם פגעו בו, הוא חוזר ומתביש, ושוב נשפך דמו. נמצא שהמלבין פני חברו ברבים כאלו הרגו כמה וכמה פעמים.

ראה: דרך חיים (למהר"ל) ג יא

מדרש אליהו ז

אסור הַלְבַּנֵּת פְּנִים

לְעֵלּוּי נִשְׁמַת

הַקָּדוֹשׁ יְהוֹנָדָב חַיִּים בֶּן צִמְחַ יְהוּדָה הִירֶשֶׁפֶלֶד הִ"ד

גְּדוּלֵי דוֹרוֹ הָיָה הָאֲמוּרָא מֵר עוֹקְבָא, שֶׁהָיָה אֵב בֵּית הַדִּין בְּעִירוֹ. בְּשִׁכְנוֹת לְמֵר עוֹקְבָא הִתְגוּרֵר עֲנֵי מְרוּד, וּמֵדֵי יוֹם נִהַג מֵר עוֹקְבָא לְהַנִּיחַ אֲרַבְעָה זְוִזִּים עַל מִפְתַּן דְּלֵת בֵּיתוֹ שֶׁל הָעֲנִי. הָעֲנִי, שֶׁנִּהְיָה מִן הַצְּדָקָה, בִּקֵּשׁ לְגַלּוֹת אֶת מִיטִּיבוֹ וְלִדְעַת אֶת זְהוּתוֹ, וְעַל כֵּן, עָרַב אֶחָד, כְּאִשֶּׁר גָּחַנוּ מֵר עוֹקְבָא וְאִשְׁתּוֹ לְהַנִּיחַ אֶת אֲרַבְעַת הַזְּוִזִּים עַל הַמִּפְתָּן, פָּתַח הָעֲנִי אֶת הַדְּלֵת וַיֵּצֵא אֵלֵיהֶם.

בְּנִתְיָי הַמְצוּוֹה

נִבְהָלוּ מֵר עוֹקְבָא וְאִשְׁתּוֹ. הֵם יָדְעוּ כִּי אִם יִדְעוּ לְעֵנִי כִּי אָדָם כֹּה נִכְבָּד – אֵב בֵּית הַדִּין שֶׁל הָעִיר – הוּא הַמִּיטִיב עִמּוֹ, הוּא יִתְבַּיֵּשׁ עַד מָאֵד. הֵם מִהָרוּ לְבָרַח, אֲךָ הָעֲנִי לֹא וַתֵּר, וְהַחֲלַל לְרוּחַ אַחֲרֵיהֶם. תוֹךְ כִּדֵי מְנוּסָה, תָּרוּ מֵר עוֹקְבָא וְאִשְׁתּוֹ אַחֲרֵי מְקוֹם שָׁבוּ יוֹכְלוּ לְהִסְתַּתֵּר. הֵם הִבְחִינוּ בְּתַנּוּר, שֶׁאֲמַנָּם הָאֵשׁ כְּבֵר לֹא דִלְקָה בּוֹ, אָבַל הוּא עֵדִין הָיָה חָם וְלוֹהֵט. בְּלֹא פִקְפּוּק קִפְצוּ מֵר עוֹקְבָא וְאִשְׁתּוֹ לְתוֹךְ הַתַּנּוּר. בְּמַעֲשֵׂה זֶה קִיְמוּ מֵר עוֹקְבָא וְאִשְׁתּוֹ, הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה, אֶת מֵאֲמָרֵם הַמְּפָרְסֵם שֶׁל חֲכָמֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה: "נַח לוֹ לְאָדָם שֶׁיִּמְסֹר עֲצָמוֹ לְתוֹךְ כְּבֶשֶׁן הָאֵשׁ וְאֵל יִלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים".

אֲמוּרָא נוֹסֵף שֶׁהִגְמֵרָא מְסַפֶּרֶת עַל דְּרִכּוֹ לְתַת צְדָקָה בְּסַתֵּר, הוּא רַבֵּי אַבָּא. רַבֵּי אַבָּא הָיָה נוֹהֵג לְצַרֵּר מְעוֹת בְּבִגְדוֹ וְלַעֲבֹר בְּמִקּוֹם מְגוּרֵיהֶם שֶׁל עֲנֵי הָעִיר בְּעוֹד צְרוּר הַמְּעוֹת מְפֹשֵׁל לְאַחֲוָרָיו. הָעֲנֵיִים הָיוּ נִגְשִׁים לְרַבֵּי אַבָּא מֵאַחֲוֹר, נוֹטְלִים לְעֲצָמָם מִן הַמְּעוֹת וּפּוֹנִים לְדַרְכָּם, בְּיָדְעָם כִּי רַבֵּי אַבָּא לֹא הִבְחִין בְּזְהוּתָם שֶׁל הַנוֹטְלִים מִן הַמְּעוֹת.

פְּתוּבוֹת סו ב: עֵינֵי יַעֲקֹב שֵׁם: מֵהַרְשֵׁ"א שֵׁם

אסור חמוד

לעלוי נשמת

הקדוש גריה בן יצחק פהן הי"ד

גריה ה'יה מפרסם בשמחת החיים שלו. את מרצו הרב הוא הפנה לארגון מעשי חסד ועזרה לזולת. השמחה האמתית שמלאה אותו פריצה החוצה, ובהיותו שמח בחלקו ומרצה ממה שנתן לו - לא חמד את אשר יש לאחרים, אלא להפך, דאג להוסיף ולתת לכל נזקק ונצרך את כל מחסורו. לעלוי נשמתו נלמד את מצוה לח - 'אסור חמוד'.

המצוה

אסור לאדם ללחץ על חברו שיתן לו חפץ ששיתן לו ואינו עומד למכירה.

מפעל תרי"ג מצוות משפחת רעננערט

קטעים מתוך תוכנית הלימודים המורחבת על המצוות שבעשרת הדברות

לא תחמד

שמות (פרשת יתרו) כ יד

עוד חמוד חקמנו
 שֶׁל אָדָם אֵינָהּ כְּלוּלָה
 בְּאִסוּר "לֹא תִחְמַד", חֲמוּד
 יְדִיעַתוֹ בַּתּוֹרָה - רְצוּיָה
 וּמִשְׁבַּחַת. הַחֲמוּד אֶת
 יְדִיעַת הַתּוֹרָה שֶׁל חֵבְרוֹ
 וּמִפְצִיר בּוֹ שֶׁיִּלְמְדוּ תּוֹרָה,
 הָרִי הוּא מְרַבֵּה אֶת לְמוּד
 הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם. לְכֵן חֲמִידָה
 מְסוּג זֶה מִתְּרַת וְאֶף רְאוּיָה
 לְשִׁבַח. זֹהִי כְּנֹגַת חֲכָמֵינוּ
 זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה בְּאִמְרָם:
 "קִנְיַת סוֹפְרִים תִּרְבֶּה
 חֲכָמָה" (בְּבֵא בְּתָרָא כֹּא א.)
 קִנְיָה בִּידִיעַת הַתּוֹרָה שֶׁל
 הַזּוֹלֵת מְרַבֵּה אֶת חֲכָמַת
 הַתּוֹרָה.

רַבֵּנוּ בְּחֵי, שְׁמוֹת כִּי ד

מצוה לה
פרשת יתרו

אסור חמוד

דיני המצוה

א כָּל הַפְּעֻלַת לַחֵץ' עַל אָדָם, כְּדִי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ דְבַר הַשִּׁיף לוֹ, אִסוּרָה. וּבְכָל־זֶה, אִסוּר גַּם לְשַׁלַּח אֲנָשִׁים אַחֵרִים כְּדִי לְשַׁכְּנֵעַ אֶת בְּעַל הַדְּבָר. אִסוּר אֶפְלוֹ לְהַצִּיעַ מַחִיר גְּבוֹה בְּעִבּוֹר הַדְּבָר, עַד כְּדִי שִׁיקְשֶׁה עַל בְּעַלְיוֹ לְסַרֵּב לְמַכְרוֹ. הַמִּתְאַוֶּה בְּלִבּוֹ לְהַשִּׁיג דְבַר שֶׁל חֵבְרוֹ, אֵינוֹ עוֹבֵר עַל אִסוּר זֶה.

ב אִסוּר זֶה אִמּוֹר דְּיוֹקָא עַל הַשְּׁתַדְּלוֹת לְהַשִּׁיג דְבַר מִבְּעַלְיוֹ. אוּלָם אֵין אִסוּר לְהַשְׁתַּדֵּל לְהַשִּׁיג מִמְּקוֹם אַחֵר דְבַר הַדּוּמָה לְזֶה שֶׁבִּיד חֵבְרוֹ, אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא מְנַסֶּה לְהַשִּׁיגוֹ מִחֲמַת שְׂרָאָהוּ אֶצֶל חֵבְרוֹ.

ג אִסוּר "לֹא תִחְמַד" נוֹהֵג דְּיוֹקָא בְּדַבָּר שֶׁנִּתֵּן לְהַשִּׁיגוֹ מִבְּעַלְיוֹ, וְאִשֵּׁר אִם יִשִּׁיגוּ יַחֲסֵר הַדְּבָר מֵהֶם. לְפִיכָּה מִתְּרַ לְהַשְׁתַּדֵּל לְקַבֵּל מִזּוֹלָתוֹ דְבַר שֶׁאֵינוֹ גּוֹרֵם לוֹ חֲסָרוֹן, כְּגוֹן לְהַפְצִיר בּוֹ שֶׁיִּלְמְדוּ 'חֲכָמָה' אוֹ אֲמוּנוֹת [וְאֵת חֲכָמַת הַתּוֹרָה – מְצוּה לְחַמְדָּ].

ד גַּם חֲמִידַת 'אִשְׁתִּי אֵיִשׁ' כְּלוּלָה בְּאִסוּר זֶה. לְפִיכָּה אָדָם הַמִּשְׁתַּדֵּל לְהוֹצִיא אִשְׁתּוֹ מִבְּעַלָּהּ כְּדִי לְשִׁאֲתָהּ בְּעַצְמוֹ, עוֹבֵר עַל "לֹא תִחְמַד".

ה הַחֲמוּד עוֹבֵר עַל אִסוּר זֶה דְּיוֹקָא אִם הַצְּלִיחַ בְּמֵאֲמָצִי, וְהַשִּׁיג אֶת הַדְּבָר שֶׁחֲמַד מִיַּד בְּעַלְיוֹ.

ו מְצוּה זֹה נוֹהֵגַת בְּאֲנָשִׁים וּבְנָשִׁים, בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן.

ז הַעוֹבֵר עַל אִסוּר "לֹא תִחְמַד" אֵינוֹ לוֹקָה.

משעמי המצוה

ח מוּד רְכוּשׁוֹ שֶׁל הַזּוֹלֵת, מְלַבֵּד שֶׁהוּא דְבַר רַע בְּפִנֵּי עַצְמוֹ, עֲלוּל הוּא אֶף לְהַבִּיא אֶת הָאָדָם לְעִבּוֹר עַל אִסוּרִים חֲמוּרִים נוֹסְפִים. שֶׁהָרִי אִם יִסְרַב הַבְּעַלִּים לְבַקְשׁוֹתוֹ, עֲלוּל הַחֲמוּד לְגַזֵּל מִמֶּנּוּ אֶת הַדְּבָר, וְאִם יַעֲמַד בְּעַל הַמִּמּוֹן עַל שְׁלוֹ וְיִתְנַגֵּד בְּתַקְוָה לְוַתֵּר עֲלָיו, עֲלוּל הַחֲמוּד אֶף לְהַרְגוֹ כְּדִי לְהַשִּׁיג אֶת מְבַקְשׁוֹ (סְפָר הַחֲנוּקָה).

© כל הזכויות שמורות למפעל תרי"ג מצוות תשס"ז / 02-6523443

לע"נ הרה"ג אליהו שמעון בן הרה"ג חיים דוד בנשושן ז"ל
 מאת משפחת בנשושן קליבלנד, אוהיו

אָסוּר חֲמוּד

לְעֵלּוּי נִשְׁמָת

הַקְדוּשׁ גִּרְיָה בֶּן יִצְחָק כְּהֵן ה"ד

אֲשֶׁר אָדָם חָשׁ כִּי לְבוּ חוֹמֵד, וְאִין הוּא מִתְאַמֵּץ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַחֲמֻדָּה, הוּא שְׂבוּי בְּשֵׂאִיפְתּוֹ לְסַפֵּק אֶת רְצוֹנוֹתָיו וּמִסְגָּל לְכָל פְּעֻלָּה וּבִלְבָד שְׂיִשִּׁיג אֶת מִבְקָשׁוֹ. הוּא יִפְעִיל עַל בַּעַל הַחֲפֶץ לַחֵץ כְּדִי שְׂיִמְכַרְנוּ לוֹ. אִם הַבְּעֵלִים לֹא יִתְרַצֶּה לְמַכִּירָה, יִקַּח הַחוֹמֵד אֶת הַחֲפֶץ בְּכַחַ, וְאִם הַמוֹכֵר יִתְנַגֵּד, הוּא עֲלוּל לְרַצֵּחַ אוֹתוֹ נֶפֶשׁ. חֲמֻדָּה עֲלוּלָה לְהִבְיֵא לְרַצַּח.

טוֹב טַעַם

הַנִּזְזוּק הָעִקְרִי מִן הַחֲמֻדָּן הוּא - הַחֲמֻדָּן בְּעַצְמוֹ. אָדָם שְׂמֵאֲפִשֵׁר לְרַגֵּשׁ הַחֲמֻדָּה לְחִדּוֹר לְלִבּוֹ, הוֹרֵס אֶת שְׁלֹת חַיָּיו. גַּם כְּאֲשֶׁר הוּא מִצְלִיחַ לְהִשְׁיֵג אֶת אֲשֶׁר חָמַד, אִין הוּא שׁוֹבֵעַ רְצוֹן, מִשׁוּם שְׂתַמְיֵד יִהְיֶה לוֹ מִשְׁהוּ נוֹסֵף לְחֲמֻד. חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה אוֹמְרִים: "אִין אָדָם מֵת וְחָצִי תַאֲוֹתוֹ בְּיָדוֹ" (קִהְלֵת רַבָּה א יג). עַד עַת צֵאתוֹ מִן הָעוֹלָם אִין הָאָדָם מִשִּׁיג אֶפְלוּ חָצִי מִתַּאֲוֹתוֹ. כְּכֹל שְׁחוֹלֵף הַזְּמַן, שׁוֹאֵף הַחֲמֻדָּן לְהִשְׁיֵג דְּבָרִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר, טוֹבִים יוֹתֵר וְיִקְרִים יוֹתֵר, וְלָעוֹלָם לֹא יָבוֹא עַל סְפוּקוֹ. הוּא אֵף עֲלוּל לְסַכֵּן אֶת בְּרִיאָתוֹ וְאֶת חַיָּיו כְּדִי לְסַפֵּק אֶת יִצְרוֹ. כֵּן, בְּמָקוֹם לְהַנּוֹת מִן הַחַיִּים הַטּוֹבִים שְׁנֵתֵן לוֹ ה', מִבֵּיט הַחֲמֻדָּן בְּקִנְיָה עַל מַה שְׂיִשֵּׁשׁ לְאַחֲרִים. חַיָּיו הֵם מִרוֹץ מְסַחֲרֵר לְהִשְׁגַּת מְטָרוֹת בְּלִתֵּי מְשׁוּגוֹת, וְלָעוֹלָם לֹא יִהְיֶה מֵאֲשֶׁר.

נוֹסֵף עַל כָּל הָרַעוֹת שְׂמִבִּיאַה הַחֲמֻדָּה עַל הָאָדָם, הִיא מְהֵרָה מְכַשׁוּל לְבִנְיָנוּ הָרוּחָנִי. הַנִּסְיָן לְהִשְׁיֵג אֶת מַה שְׂהָאָדָם חוֹמֵד וּלְסַפֵּק כָּל תַּאֲוָה הוּא מְשִׁימָה הַמְכַלָּה אֶת זְמַנוֹ שֶׁל הָאָדָם, כֵּן שְׁלֵא נִשְׁאָר לוֹ פְּנָאֵי לְהַקְדִּישׁ לְתוֹרָה וּלְמִצְוֹתֶיהָ. עַל הָאָדָם לְהַקְדִּישׁ אֶת עֵתוֹתָיו לְלִמּוּד הַתּוֹרָה, לְקִיּוּם הַמִּצְוֹת וְלְהִתְבּוֹנְנוֹת בְּחוּבָתוֹ בְּעוֹלָם. כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מְקַנָּא בְּזוּלָתוֹ, בְּנִכְסָיו וּבְהַצְלָחוֹתָיו, חֲמֻדָּת הַמָּמוֹן גּוֹרְמֵת לוֹ לְהִשְׁתַּעֲבֵד לְעַמְלוֹ וְלְעִסְקָיו וּמְבַטֵּלֵת אוֹתוֹ מִעֲבוּדַת ה'.

סֵפֶר הַחֲנוּךְ; מִסְלַת יִשְׂרָאֵל, סוּף פֶּרֶק י"א; מִסְלַת יִשְׂרָאֵל, שֵׁם

אסור חמוד

לעלוי נשמת

הקדוש גריה בן יצחק כהן הי"ד

בְּנִיתֵי הַמְּצוּה

עתים עלול אדם לרצות בכל מאודו משהו ששייך לאדם אחר. השאיפה להשיג את הדבר ממלאה את כל ישותו, וגורמת לו לטפס עצה ולפעל כדי שהחפץ יעבר לרשותו. הוא מסגל להפציר בבעל החפץ שוב ושוב, ואף להציע לו כסף רב כדי להשיג את מבקשו. אם עשה זאת, ובסופו של דבר הצליח, עבר על אסור "לא תחמד".

בכך שאדם חומד את רכוש זולתו הוא מראה כי אינו מסתפק במה שנתן לו ה', וכי אין הוא מוכן לקבל את העבדה שהקדוש ברוך הוא לא הועיד לו דבר כזה. הוא מתמלא קנאה למראה הנאתם של בני האדם ממה שיש להם ואין לו. הקנאה העזה גורמת לו לתכנן דרכים שבאמצעותן יוציא את החפץ מידי בעליו, וכך הוא מעביר את החפץ לרשותו. רצון ה' הוא שכל אדם ישמח בחלקו, ולא ישים עיניו ויחמד את רכוש הזולת.

אבן עזרא, שמות כ יד

מִצְוֹת כְּבוֹד אָב וְאִם

לְעֵלּוּי נִשְׁמַת

הַקְדוֹשׁ שְׂגָב פְּנִיָּאל בֶּן הָרֵב אֶלְיָשִׁיב הִי"ד

שְׂגָב פְּנִיָּאל הָיָה נֶעֶר עֵדִיו נֶפֶשׁ, שְׂכָבָר בְּגִיל צָעִיר אָהֵב מְאֹד לְלַמֵּד תּוֹרָה וּלְהִתְעַלּוֹת בָּהּ. הוּא הָיָה שֶׁקָּדָן וְלִמְדָן, וְלִמּוּד הַתּוֹרָה הָיָה עֶקֶר עוֹלָמוֹ. הוּא נִהַג כְּבוֹד בְּכָל אָדָם, וְטוֹב לְבוֹ הָיָה יְדוּעַ וּמְפָרֵסֵם. מֵעֲלוֹתָיו אֵלּוּ נִכְרוּ גַם בְּכְבוֹד הַהוֹרִים שְׁלוֹ - הַמִּצְוָה שְׂאוֹתָהּ קִיָּם מֵתוֹךְ רַחֲשֵׁי כְבוֹד אֲמִתִּית לְהוֹרָיו. לְעֵלּוּי נִשְׁמַתוֹ נִלְמַד אֶת מִצְוָה לֵג - 'מִצְוֹת כְּבוֹד אָב וְאִם'.

הַמִּצְוָה

מִצְוָה עַל הָאָדָם לְכַבֵּד אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וּלְסַיֵּעַ
לָהֶם בְּכָל צְרִכֵיהֶם

מִצְוֹת כְּבוֹד אָב וָאִם

כִּי־דַ אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ

שמות (פרשת יתרו) כ יב

מִצְוָה זוֹ מְזַכֶּרֶת הַתּוֹרָה, אֶת הָאָב לְפָנֵי הָאֵם, אוֹלָם בְּפִרְשַׁת קְדוּשִׁים (וַיִּקְרָא יט ג), בְּצוּוֵי לִירָא מִן הַהוֹרִים (מִצְוָה ריב), מְזַכֶּרֶת הַתּוֹרָה אֶת הָאֵם לְפָנֵי הָאָב, וְכוּתְבֵת: "אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ". הַגְּמָרָא (קְדוּשִׁין ל ב - לא א) מְסַבְּרָה, שְׁיִלְד נוֹטָה לְכַבֵּד אֶת אָמוֹ יוֹתֵר מֵאֵת אָבִיו, כִּי־נִין שְׁהָאֵם מְשַׁדְּלַת אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנָהּ בְּלִשׁוֹן רַכָּה וְנִעִימָה, וְלָכֵן בְּמִצְוֹת כְּבוֹד הַהוֹרִים הַקְּדִימָה הַתּוֹרָה אֶת הָאָב לְאֵם, וּבְכֹךָ הַשְׁוֵתָה אֶת כְּבוֹד הָאָב לְכְבוֹד הָאֵם.

בְּפִסּוּק הַמִּצְוָה עַל יְרֵאת אָב וָאֵם, הַקְּדִימָה הַתּוֹרָה וְהַזְכִּירָה תַּחֲלָה אֶת הָאֵם, מִפְּנֵי שְׁבִדְרָךְ כָּלל הַיֵּלֶד יֵרָא יוֹתֵר מֵאָבִיו, מִפְּנֵי שֶׁהוּא הַמְּלַמֵּד וְתוֹרָה, וּבְדִרְךָ הַטֵּבַע קָיָם מוֹרָא הַרַב עַל תַּלְמִידוֹ. מִשׁוֹם כֹּךָ הַזְכִּירָה הַתּוֹרָה אֶת מוֹרָא הָאֵם תַּחֲלָה, כְּדִי לְהַשׁוֹת אֶת מוֹרָא הָאֵם לְמוֹרָא הָאָב.

רָאָה רַמְבַּ"ם וְכִסּוּף מִשְׁנָה, הַלְכוּת מִמָּרִים וּב

מִצְוֹת כְּבוֹד אָב וָאִם

דיני המצוה

א חַיֵּב אָדָם לְהִגֵּךְ כְּבוֹד בְּהוֹרָיו, הֵן בְּדַבּוּר וְהֵן בְּמַעֲשֶׂה.

ב חַיֵּב אָדָם לְשַׁמֵּשׁ אֶת הוֹרָיו, וְלִסְיַע לָהֶם בְּסַפּוֹק כָּל צְרִיכָהֶם [כְּגוֹן, מֵאֲכָל וּמִשְׁתֵּה, בַּגּוּד וְלוּוִי], וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּסִבֵּר פָּנִים יְפוֹת.

ג אִם יֵשׁ לְהוֹרִים מְמוֹן כְּדִי צָרְכָם, אֵין הֵבֵן חַיֵּב לְהוֹצִיא מִמְמוֹנוֹ כְּדִי לְכַבֵּדָם. אוֹלָם, אִם אֵין יָד הַהוֹרִים מְשֻׁגָּת לְפָרְנֶסֶת עֲצָמָם, חַיֵּב הֵבֵן לְפָרְנֶסֶם מִשְׁלוֹ.

ד חַיֵּב אָדָם לַעֲמֹד מְלֵא קוֹמָתוֹ, כְּאֲשֶׁר אָבִיו אוֹ אָמוֹ וְנָרְאִים לְפָנָיו.

ה אֲסוּר לְהִשְׁמַע לְבִקְשַׁת הַהוֹרִים, אִם מְלוּי בְּקִשְׁתָּם כְּרוּךְ בְּעֵבְרָה עַל מִצְוָה מִהַתּוֹרָה

אוֹ עַל מִצְוָה מִדְּבָרֵי חֲכָמִים. הוֹרִים רְשָׁאִים לְמַחֵל עַל הַכְּבוֹד הַמְגִיעַ לָהֶם.

ז חוֹבָה לְכַבֵּד אֶת הַהוֹרִים אֲף לְאַחַר פְּטִירָתָם. לָכֵן, כְּאֲשֶׁר בֵּן מְזַכֵּיר אֶת אָבִיו בְּתוֹךְ שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ לְפִטְרָתוֹ, עָלָיו לְהוֹסִיף: "הַרִינִי כְּפִרַת מִשְׁכָּבוֹ", וְלְאַחַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ עָלָיו לְהוֹסִיף: "וְזָכְרוֹנוּ לְבִרְכָה".

ח בְּכָלל מִצְוָה זוֹ, הַחוֹבָה לְכַבֵּד קְרוֹבִים נוֹסְפִים.

ט מִצְוָה זוֹ נוֹהֶגֶת בְּאֲנָשִׁים וּבְנָשִׁים, בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן. אָמֵנָם, חוֹבוֹתֶיהָ שֶׁל אִשָּׁה נְשׂוּאָה כְּלַפִּי בְּעֵלָהּ, קוֹדְמִים לְכְבוֹד הוֹרֶיהָ.

י הַשָּׂכֵר עַל קִיּוֹם מִצְוָה זוֹ, הוּא אֲרִיכוֹת יָמִים.

מטעמי המצוה

ך אוֹי לְאָדָם שֶׁיִּזְכֵּר טוֹבָה לְהוֹרָיו, שֶׁהֵם הִבִּיאוּהוּ לְעוֹלָם, וְאֲף הַתִּיגְעוּ רַבּוֹת בְּגַדּוּלוֹ, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְכַבֵּדָם, וְלְהַשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת לְמַעֲנֵם כָּל שְׁבִיכָלְתוֹ. עַל יְדֵי זֶה יִקְבַע הָאָדָם בְּנִפְשׁוֹ אֶת מִדַּת "הַכֶּרֶת הַטוֹב", וְיִתְעוֹרֵר לְהַכִּיר טוֹבָה לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ וּמְסַפֵּק צָרְכָיו כָּל יְמֵי חַיָּיו, וּמִתּוֹךְ כֵּךָ יִקְפִיד לְעִבְדוֹ כְּרֵאוּי (סֵפֶר הַחִינּוּךְ).

לְעִנֵּי ר' יִשְׂרָאֵל חַיִּים בֵּן ר' שְׁלֵמָה ז"ל רֵאזַענְבֵּרַע
לְעִנֵּי ר' יַעֲקֹב מֹשֶׁה בֵּן ר' אַבְרָהָם יוֹסֵף ז"ל לִיזְרֵסוֹן

© כל הזכויות שמורות 2005 למפעל ת"א מצוות העולמי TARYAG@NETVISION.NET/IL / 02-6523443

מִצְוֹת כְּבוֹד אָב וָאִם

לְעֵלוֹי נְשָׁמָת

הַקְדוֹשׁ שְׁגָב פְּנֵי אֱלֹהֵי בֶן הָרֵב אֱלֹהֵי שֵׁב הַי"ד

טוב טעם

הַרְבוֹת עוֹשִׂים הוֹרִינוּ בְּעֵבוֹרֵנוּ: מְטַפְּלִים בָּנוּ בְּהִיוֹתֵנוּ תִּינוּקוֹת, מְלַבִּיטִים אוֹתֵנוּ, מְאָכִילִים אוֹתֵנוּ, מְחַנְכִּים אוֹתֵנוּ וְתַמִּיד מְבַקְשִׁים לְהַעֲנִיק לָנוּ אֶת הַטוֹב בְּיוֹתֵר. אִיזוֹ הַכֶּרֶת הַטוֹב אָנוּ צְרִיכִים לְחוֹשׁ כָּל־פִּי הוֹרִינוּ - הָאֲנָשִׁים שֶׁתַּמִּיד דוֹאֲגִים לְסַפֵּק לָנוּ אֶת כָּל צְרִכֵינוּ, וּמֵאֵז הוֹלְדֵנוּ עָמְלוּ לְגַדֵּל אוֹתֵנוּ וּלְמַלֵּא אֶת מַחְסוֹרֵנוּ?

רַבִּים מִן הַמְּפָרְשִׁים אוֹמְרִים, שֶׁמִּצְוֹת כְּבוֹד אָב וָאִם נִתְּנָה לָנוּ גַם בְּגִלּוֹל חוֹבַת הַכֶּרֶת הַטוֹב. בְּכֹךְ שָׂאֵנוּ מְכַבְּדִים אֶת הוֹרֵינוּ אָנוּ מְשַׁלְּמִים לָהֶם עַל מְסִירוֹתֵם אֵלֵינוּ כָּל הַיָּמִים.

הַכֶּרֶת הַטוֹב שָׂאֵנוּ מְבִיעִים כָּל־פִּי הוֹרֵינוּ גוֹרְמֵת לָנוּ לְהַפִּיר גַּם בְּטוֹב שְׂאֵבֵינוּ שֶׁבְּשָׂמִים - הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - גוֹמֵל עִמָּנוּ. הוּא נִפְחַ בְּכָל אֶחָד מֵאֹתֵנוּ נְשָׂמָה, הוּא מְסַפֵּק אֶת כָּל צְרִכֵינוּ וְהוּא מְשַׁגֵּחַ עֲלֵינוּ בְּכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה. מִתּוֹךְ הַהֲרַגֵּל לְכַבֵּד כְּרֵאוֹי אֶת הַהוֹרִים, יִתְחַזֵּק הָאָדָם לְכַבֵּד כְּרֵאוֹי אֶת ה' הַטוֹב וְהַמְטִיב, עַל יְדֵי הַקִּפְדָּה יִתְרֶה בְּשִׁמְרַת כָּל מִצְוֹתָיו.

סֵפֶר הַחִיּוֹן

מִצְוֹת כְּבוֹד אָב וָאִם

לְעֵלּוּי נְשִׁמָּת

הַקְּדוֹשׁ שְׁגָב פְּנֵי אֱלֹהֵי בֶן הָרֶב אֶלְיָשִׁיב הִ"ד

בְּנִתְיָבִי הַמְצָוָה

כָּרוּ שֵׁל הַמְקִיָּם מִצְוֹת כְּבוֹד אָב וָאִם מִכְרָשׁ בִּתְוֹרָה, שְׁנֹאֲמָר: "כִּבְד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יְמֵיךָ..." (שְׁמוֹת כ יב). מִצְוָה זוֹ הִיא אַחַת מִשְׁתֵּי מִצְוֹת שֶׁהַתְּוֹרָה מְבַטֵּיחָה לְמְקִיָּם אוֹתָן אֲרִיכוֹת יָמִים. הַמְצָוָה הַשְּׁנֵיָה הִיא מִצְוֹת שְׁלוּחַ הַקֵּן (מִצְוָה תִּקְמָה).

בְּתַחֲלַת מִסְכַּת פָּאָה (א א) מוֹנָה הַמְשִׁנָּה מִצְוֹת שְׁאָדָם אוֹכֵל פְּרוֹתֵיהֶן בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵלּוּ הַקֵּרֶן נְשַׁמְרֵת לוֹ בְּשִׁלְמוֹתָהָ לְעוֹלָם הַבָּא. כְּבוֹד אָב וָאִם הִיא אַחַת מִמִּצְוֹת אֵלּוּ. הַמְכַבֵּד אֶת הוֹרָיו יִזְכֶּה לְחַיִּים אֲרָפִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְשֹׁכֵר קִיּוֹם הַמְצָוָה שְׁמוֹר לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

מִצְוָה זוֹ חֲבִיבָה מְאֹד לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא מְשַׁלֵּם שְׂכָר רַב לַנִּזְהָרִים לְקִיָּמָה. אֶפְלוּ עֲשׂוּ, שְׁעֵבֵר עֲבָרוֹת רַבּוֹת, קִבַּל שְׂכָר רַב עַל הַצְּטִינּוֹתוֹ בְּכְבוֹד אָב. הוּא הִזִּיה זְהִיר מְאֹד בְּכְבוֹד אָבִיו, יִצְחָק, וּבִזְכוּת זוֹ הִשְׁלִיטוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִם שָׁלֵם ה' שְׂכָר גְּדוֹל כָּל כֶּף לְרִשְׁעָה, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שִׁישְׁלֵם שְׂכָר לְאָדָם שֶׁמְכַבֵּד אֶת הוֹרָיו וְגַם מְקִיָּם אֶת יְתֵר הַמִּצְוֹת!

זֶהר תּוֹלְדוֹת דָּף קִמּוּ ב; מְדַרְשׁ תַּנְחוּמָא קְדוּשִׁים טו

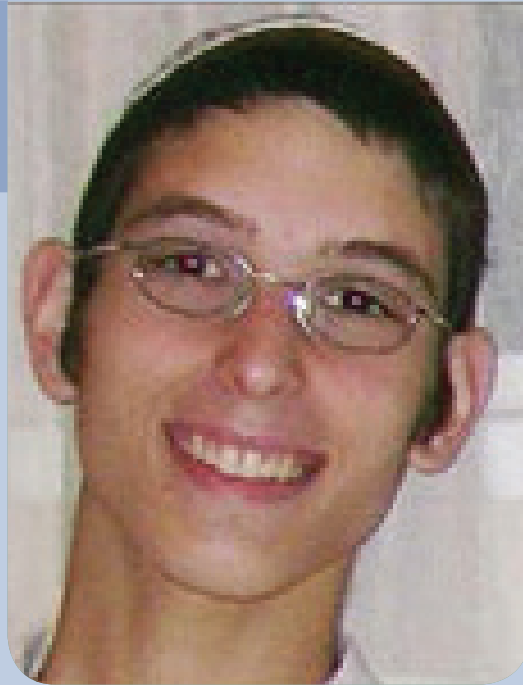
מִצְוֹת קְדוּשׁ הַשַּׁבָּת בְּדַבָּרִים

לְעֵלּוּי נְשִׁמַּת

הַקְּדוּשׁ יוֹחָאֵי בֶן טוֹבִיָּה לִיפְשִׁיץ הִי"ד

יוֹחָאֵי הָיָה מְכַר בְּאַהֲבַת הָאֱמֶת שְׂבַעֲרָה בּוּ. בְּכָל זְמַן הוּא בִקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת אֶת אֲשֶׁר נִדְרָשׁ מִמֶּנּוּ, וּבִשְׁלֵמוֹת. בְּאַהֲבָתוֹ הָרַבָּה לְלִמּוּד תּוֹרַת הַקְּדוּשׁ לָהּ כָּל רֵגַע פְּנוּי, וְגַם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת קִדְשׁ בְּלִמּוּד תּוֹרַת בְּהִתְמַדָּה.

לְעֵלּוּי נְשִׁמַּתוֹ נִלְמַד אֶת מִצְוָה לֹא - 'מִצְוֹת קְדוּשׁ שַׁבָּת בְּדַבָּרִים'.

הַמִּצְוָה

מִצְוָה לְקַדֵּשׁ אֶת הַשַּׁבָּת בְּדַבָּרֵי שִׁבַּח הַמִּתְאָרִים אֶת קְדוּשָׁתָהּ וּמַעֲלָתָהּ עַל שְׂאָר יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, בְּכַנִּיסָתָהּ (קְדוּשָׁה) וּבִיצִיאָתָהּ (הַבְּדֻלָּה).

מִצְוֹת קְדוּשַׁת הַשַּׁבָּת בְּדַבָּרִים

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ

שְׁמוֹת (פְּרָשַׁת יִתְרוֹ) כ ח

א דְרוּךְ כָּלל, כְּאֲשֶׁר מְזַכֶּרֶת בַּתּוֹרָה לְשׁוֹן "זְכִירָה", הַפְּנִיָּה הִיא לְזִכְרָה בְּמַחֲשָׁבָה בְּלִבְד, אִלְמָּם אֶת הַצּוּוֵי "זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" פְּרָשׁוֹ חֲכָמִים בְּאִפְן שׁוֹנָה: הַמִּצְוָה לְזַכֵּר בְּלִבְךָ אֶת קְדֻשַׁת יוֹם הַשַּׁבָּת וְלִמְדָת כְּבָר מִן הַפְּסוּק: "שָׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" (דְּבָרִים ה יב), לְכֵן הַכְרַח הוּא שֶׁהַצּוּוֵי הַנוֹסֵף בְּפְרָשַׁת יִתְרוֹ: "זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" מְחַדֵּשׁ לָנוּ כִּי אֶת הַשַּׁבָּת יֵשׁ לְזַכֵּר גַּם בְּמַלִּים. לֹא דִי לְזַכֵּר אוֹתָהּ בְּלִב, אֲלָא יֵשׁ לְהַכְרִיז בְּפִה עַל קְדֻשַׁתָּהּ, בְּכַנִּיסַתָּהּ - בְּקְדוּשַׁת, וּבִיצִיאַתָּהּ - בְּהַבְדֵּלָהּ.

תורת כהנים בהקדמות א

מִצְוֹת כְּבוֹד אָב וְאִם

דִּינֵי הַמִּצְוָה

א חַיֵּב אָדָם לְנַהֵג כְּבוֹד בְּהוֹרְיוֹ, הֵן בְּדַבּוּר וְהֵן בְּמַעֲשֵׂה.

ב חַיֵּב אָדָם לְשַׁמֵּשׂ אֶת הוֹרְיוֹ, וְלִסְיַע לָהֶם בְּסַפּוּק כָּל צְרִיכָהֶם [כְּגוֹן, מֵאֵכֶל וּמִשֵּׁתָהּ, בְּגוּד וְלוּוִי], וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּסִבָּר פְּנִים יָפוֹת.

ג אִם יֵשׁ לְהוֹרִים מְמוֹן כְּדֵי צָרְכָם, אֵין הֵבֵן חַיֵּב לְהוֹצִיא מִמְמוֹנוֹ כְּדֵי לְכַבֵּדָם. אִלְמָּם, אִם אֵין יָד הַהוֹרִים מְשֻׁגָּת לְפָרְנִסַת עַצְמָם, חַיֵּב הֵבֵן לְפָרְנִסָם מְשֻׁלוֹ.

ד חַיֵּב אָדָם לַעֲמֹד מְלֵא קוֹמָתוֹ, כְּאֲשֶׁר אָבִיו אוֹ אִמּוֹ נִרְאִים לְפָנָיו.

ה אָסוּר לְהַשְׁמֵעַ לְבַקְשַׁת הַהוֹרִים, אִם מְלוִי בְקִשְׁתֶּם כְּרוּךְ בְּעִבְרָה עַל מִצְוָה מִהַתּוֹרָה

אוֹ עַל מִצְוָה מִדְּבַר חֲכָמִים. הוֹרִים רְשָׁאִים לְמַחֵל עַל הַכְּבוֹד הַמְּגִיעַ לָהֶם.

ז חוֹבָה לְכַבֵּד אֶת הַהוֹרִים אֲף לְאַחַר פְּטִירְתָּם. לְכֵן, כְּאֲשֶׁר בֵּן מִזְכִּיר אֶת אָבִיו בַּתּוֹךְ שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ לְפִטְיֻתוֹ, עָלָיו לְהוֹסִיף: "הֲרִינִי כְּפָרַת מִשְׁכָּבוֹ", וְלְאַחַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ עָלָיו לְהוֹסִיף: "זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָהּ".

ח בְּכָלל מִצְוָה זוֹ, הַחוֹבָה לְכַבֵּד קְרוֹבוּבִים נוֹסְפִים.

ט מִצְוָה זוֹ נוֹהֶגֶת בְּאֲנָשִׁים וּבְנָשִׁים, בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן. אֲמִנָּם, חוֹבוֹתֶיהָ שֶׁל אִשָּׁה נְשׂוּאָה כְּלַפִּי בַעֲלָהּ, קוֹדְמִים לְכְבוֹד הוֹרֶיהָ.

הַשְׁכָּר עַל קִיּוֹם מִצְוָה זוֹ, הוּא אֲרִיכוּת יָמִים.

מִטְעָמֵי הַמִּצְוָה

א אוֹי לְאָדָם שֶׁיִּכְבֵּר טוֹבָה לְהוֹרְיוֹ, שֶׁהֵם הִבִּיאוּהוּ לְעוֹלָם, וְאֵף הַתִּיגְעוּ רְבוּת בְּגִדּוּלוֹ, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְכַבֵּדָם, וְלְהַשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת לְמַעַנְם כָּל שְׁבִיכָתוֹ. עַל יְדֵי זֶה יִקְבַּע הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ אֶת מִדַּת "הַכְּרַת הַטוֹב", וְיִתְעוֹרֵר לְהַפִּיר טוֹבָה לְקְדוּשַׁת בְּרוּךְ הוּא, שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ וּמְסַפֵּק צְרִיקוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, וּמִתּוֹךְ כֵּן יִקְפִיד לְעַבְדוֹ כְּרָאוּי (סֵפֶר הַחִינוּךְ).

לע"נ ר' ישראל חיים בן ר' שלמה ז"ל ראזענבערג
לע"נ ר' יעקב משה בן ר' אברהם יוסף ז"ל לייזרסון

© כל הזכויות שמורות 2005 למפעל תרי"ג מצוות העולמי / תרי"ג מצוות העולמי / TARYAG@NETVISION.NET.IL / 02-6523443

מִצְוֹת קְדוּשׁ הַשַּׁבָּת בְּדַבָּרִים

לְעֵלּוּי נְשִׁמַּת

הַקְדוּשׁ יוֹחֵאֵי בֶן טוֹבִיָּה לִפְשִׁיץ הִי"ד

טוֹב טַעַם

אם ראיתם אי-פעם חנות שאין לה שלט? אֶחָד הַדְּבָרִים הַבּוֹלְטִים בְּכַנִּיסָה לְכָל חֲנוּת, הוּא הַשֵּׁלֵט הַמִּתְנַסֵּס מֵעֲלֶיהָ. הַשֵּׁלֵט מוֹדִיעַ וּמְכַרֵּז שֶׁהַחֲנוּת קִיָּמָה וּפְעִילָה. אָבֵל אִם נֶעְבֵּר לַיָּד חֲנוּת וְנִרְאָה שֶׁהִסִּירוּ אֶת הַשֵּׁלֵט מֵעַל פֶּתַחָהּ, נִדְעַ שֶׁהַחֲנוּת נִסְגְּרָה וְאֵינָה פְּעִילָה עוֹד.

הַחֶפֶץ חַיִּים מְשׁוּהָ אֶת הַשַּׁבָּת לְשֵׁלֵט הַמְּכַרֵּז עַל אֲמוֹנָתוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי בֵּה'. כָּל עוֹד הַיְהוּדִי שׁוֹמֵר אֶת הַשַּׁבָּת, מְכַרֵּזָה שְׂמִירַת הַשַּׁבָּת שְׁלוֹ עַל הַיְהוּדִי מְאֲמִין בֵּה', אֶף אִם, חֲלִילָה, הַפְּסִיק הַיְהוּדִי לְשׁוֹמֵר שַׁבָּת, הֵרִי הוּא כְּמִסִּיר אֶת הַשֵּׁלֵט מֵעַל חֲנוּתוֹ וּמוֹדִיעַ כִּי אֵינוֹ מְאֲמִין בֵּה'. מִשׁוּם כֵּן הַשַּׁבָּת נִקְרָאת "אוֹת", כִּי אֶכֶן, הִיא הַסִּימָן שֶׁמְכַרֵּז מִי אֵנוֹ וּבְמִי אֵנוֹ מְאֲמִינִים.

ה' בְּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשָׂה, וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי - שַׁבָּת ה' מְכַל מְלֹאכֶתוֹ. כְּדִי שֶׁנִּזְכֹּר זֹאת, קִדְשׁ ה' אֶת הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבְּכָל שַׁבּוּעַ בְּקִדְשָׁהּ מִיְחַדָּת, וְקָרָא לוֹ "שַׁבָּת". בְּמִצְוָה זוֹ אֵנוֹ מְצִוִּים לְשַׁבַּח אֶת הַשַּׁבָּת בְּדַבּוֹר בְּכַנִּיסָתָהּ וּבִיצִיאָתָהּ, וּמְקִימִים זֹאת בְּקְדוּשָׁהּ וּבְהַבְדָּלָהּ.

בְּנִסְחַ הַקְדוּשׁ שֶׁל לַיִל שַׁבָּת אֵנוֹ מְעִידִים שֶׁה' בְּרָא אֶת הָעוֹלָם וְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם, וְכֵן שֶׁהַשַּׁבָּת הִיא יוֹם קְדוּשׁ. הַהַבְדָּלָה שֶׁאֵנוֹ אוֹמְרִים בְּצִאת הַשַּׁבָּת, מְדַגִּישָׁה אֶת הַהַבְדָּל בֵּין שַׁבָּת קְדוּשׁ לְשֶׁאֵר יָמֵי הַשַּׁבּוּעַ.

בְּאֲמִירַת הַקְדוּשׁ וְהַהַבְדָּלָה בְּכַנִּיסַת הַשַּׁבָּת וּבִיצִיאָתָהּ אֵנוֹ מְעִידִים שֶׁהַשַּׁבָּת נִתְקַדְּשָׁה בְּקִדְשָׁהּ מִיְחַדָּת, וְשֶׁהִיא מְבֻדָּלַת בְּקִדְשָׁתָהּ מִשֶּׁאֵר יָמֵי הַחֹל.

מִחֲנֵה יִשְׂרָאֵל פָּרָק ז'

מִצְוֹת קְדוּשׁ הַשַּׁבָּת בְּדַבָּרִים

לְעֵלּוּי נִשְׁמַת

הַקְדוּשׁ יוֹחֵאֵי בֶן טוֹבְיָה לִפְשִׁיץ הִי"ד

מְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבִרְכָה: "אֲשֶׁרִי אָדָם הַמְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת; אֲשֶׁרִי בְעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשֶׁרִי לְעוֹלָם הַבָּא".

בְּנִתְיָבִי הַמְצָוָה

הַשַּׁבָּת דּוֹמָה לְמַלְכָה חַשׁוּבָה וְאֵנוּ מְצוּיִם לְכַבֵּד אוֹתָהּ בְּהִתְאָם. כְּדִי לְקַדֵּם אֶת פְּנֵי הַמַּלְכָה הָאוֹרַחַת, אֵנוּ מְצוּיִם לְקַדֵּשׁ בְּכַנִּיּוֹת הַשַּׁבָּת, וְכְדִי לְהַפְרִד וּלְלוֹוֹת אֶת הָאוֹרַחַת הַחַשׁוּבָה כְּשֶׁהִיא עוֹזְבֶת, עֲלֵינוּ לְהַבְדִּיל בְּצִאֵת הַשַּׁבָּת. אַךְ לֹא דֵי לְכַבֵּד אֶת הַמַּלְכָה בְּבוֹאָהּ וּבְצִאֲתָהּ. לְפָנֵי בּוֹא הַמַּלְכָה, טוֹרְחִים וּמִתְכַּוְּנִים לְקַרְאָתָהּ, וּבָעֵת שֶׁהוֹתָה בְּבִיתֵנוּ מְגִישִׁים לָהּ מֵאֲכָלִים מִיְחֻדִים, לְכֹן לֹא דֵי בְּקְדוּשׁ וּבְהַבְדָּלָה. יֵשׁ לְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת בְּדַרְכִים נוֹסְפוֹת וְלַעֲנֹגָה בְּמֵאֲכָל וּבְמִשְׁתָּהּ, כְּדַבְּרֵי הַנְּבִיא יִשְׁעִיָהוּ: "וְקִרְאֵת לַשַּׁבָּת עֲנֹג לְקְדוּשׁ ה' מְכַבֵּד" (יִשְׁעִיָהוּ נח יג).

הַשַּׁבָּת מִתְכַּבֶּדֶת בְּכָל מַעֲשֵׂה שְׁמוֹרָה עַל חַשִּׁיבוֹתָהּ. לְכֹן לְפָנֵי שַׁבָּת אֵנוּ מְנַקִּים אֶת הַבֵּית, מְכַבְּסִים, מִתְרַחֲצִים, עוֹרְכִים אֶת הַשֻּׁלְחָן וְלוֹבְשִׁים בְּגָדִים נְקִיִּים וְנְאִים. אֶת מִצְוֹת 'עֲנֹג שַׁבָּת' אֵנוּ מְקַיְמִים בְּעֲנוּג הַגּוֹף בְּמֵאֲכָל וּבְמִשְׁתָּהּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

אֶת הַהֲכָנּוֹת לַשַּׁבָּת חַיָּב אָדָם לַעֲשׂוֹת בְּעֲצָמוֹ. גַּם אָדָם חַשׁוּב שְׂאִין דָּרְכוּ בְּכָה, צָרִיף לַעֲסֹק בְּעֲצָמוֹ בְּהֲכָנּוֹת לַשַּׁבָּת. הַגְּמָרָא בְּמַסְכֵּת שַׁבָּת (קִיט א) מְסַפֶּרֶת שֶׁגַּם הָאֲמוֹרָאִים הָיוּ טוֹרְחִים בְּעֲצָמָם בְּהֲכָנּוֹת לַשַּׁבָּת: שׁוֹזְרִים פְּתִילוֹת לְהַדְלִיקָה, מְבַקְעִים עֲצִים, מוֹלְחִים אֶת הַדָּגִים וְעוֹד.

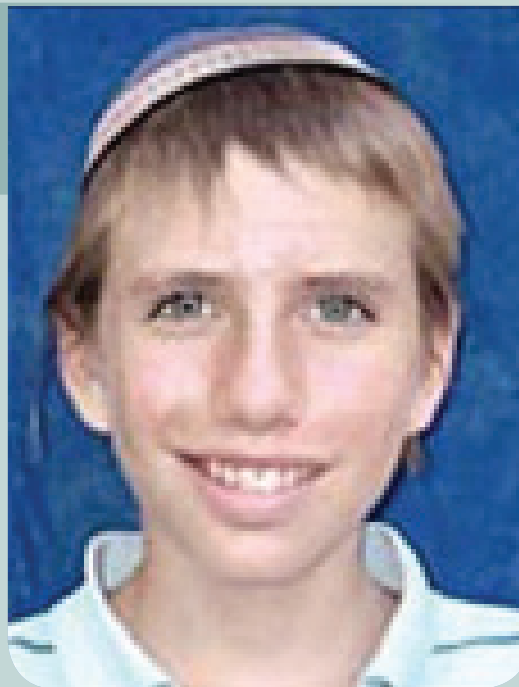
הַמְכַבֵּד אֶת הַשַּׁבָּת וּמַעֲנִיָה כְּרָאוּי זוֹכֵה לְבִרְכָה מִמְּלֶאכִי הַשְּׂרָת, וְכֹה אָמַר הַתַּנָּא רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה: שְׁנֵי מְלֶאכִי הַשְּׂרָת מְלוּיִן לוֹ לְאָדָם בְּעֶרְב שַׁבָּת בְּשׁוּבוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְבֵיתוֹ, אֶחָד טוֹב וְאֶחָד רַע, וְכַשְּׁבָא לְבֵיתוֹ וּמְצָא נֵר דְּלוּק וְשֻׁלְחָן עָרוּף וּמִטָּתוֹ מְצַעֵת, מְלֶאךָ טוֹב אוֹמֵר: "יְהִי רְצוֹן שְׁתָּהּ לַשַּׁבָּת אַחֲרַת כָּה", וּמְלֶאךָ רַע עוֹנָה "אֲמֵן" בְּעַל כְּרָחוּ, וְאִם לֹא, מְלֶאךָ רַע אוֹמֵר: "יְהִי רְצוֹן שְׁתָּהּ לַשַּׁבָּת אַחֲרַת כָּה", וּמְלֶאךָ טוֹב עוֹנָה "אֲמֵן" בְּעַל כְּרָחוּ.

זֶהר בְּשִׁלַח סד א; פְּסָחִים קג א; רַמְבַּ"ם שַׁבָּת ל א-יא; שַׁבָּת קיט ב

מִצְוֹת הָאֲמוּנָה בַּשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

לְעֵלּוּי נְשֻׁמַת
הַקְדוֹשׁ אֲבֵרָהֶם דָּוִד בֶּן נִמְתָּלִי מוֹזֵס
הי"ד

אֲבֵרָהֶם דָּוִד הָיָה יְדוּעַ בְּאַהֲבַת הַתּוֹרָה וּבְאַהֲבַת
ה' שְׁלוֹ. אֲמוּנָתוֹ בַּה' נִבְעָה מִן הַיָּשָׁר הַפְּנִימִי שֶׁהָיָה
בוֹ וּמִטְהַר לְבוֹ. אֲמוּנָה זוֹ, שְׁלֹתָהּ אוֹתוֹ בְּחַיָּיו, הִיא
הַמְחַזְקֶת אֶת בְּנֵי מִשְׁפְּחָתוֹ.

לְעֵלּוּי נְשֻׁמָתוֹ נִלְמַד אֶת מִצְוָה כַּה - 'מִצְוַת הָאֲמוּנָה
בַּה' יִתְבָּרַךְ'.

הַמִּצְוָה

מִצְוָה לְהֶאֱמִין שֶׁה' קַיָּם, שֶׁהוּא בָּרָא הַכֹּל וּמִמְשִׁיךְ
לְקַיָּם אֶת הַבְּרִיאָה, שֶׁהוּא אֲדוֹן הָעוֹלָם הַמוֹשָׁל
בְּכֹל וּמְנַהֵיג אֶת הַבְּרִיאָה בְּכַח בְּלִתֵּי מִגְבָּל.

מִצְוֹת הָאֱמוּנָה בַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ

שמות (פרשת יתרו) כ ב

צָוָה זוֹ הִיא אַחַת מִשְׁשׁ הַמִּצְוֹת הַתְּמִידִיּוֹת שְׁאֵנוּ חַיְבִים לְקַיֵּם בְּכָל עֵת. מִצְוֹת אֵלוֹ אֵינָן כְּרוּכוֹת בְּמַעֲשֵׂה, אֲלָא רַק בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמוֹדְעוֹת קְבוּעָה.

- **מִצְוָה כה:** לְהֶאֱמִין בְּמִצִּיאוֹת ה' יִתְבָּרַךְ.
- **מִצְוָה כו:** לֹא לְהֶאֱמִין בְּקִיּוּמָם שֶׁל אֱלֹהִים אַחֲרֵים מִלְבַּד ה'.
- **מִצְוָה תיז:** לְהֶאֱמִין שֶׁה' הוּא אֶחָד.
- **מִצְוָה תיח:** לְאַהֵב אֵת ה'.
- **מִצְוָה תלב:** לִירָא מֵה'.
- **מִצְוָה שפז:** לֹא לְהִגָּר אַחֲרֵי מַחֲשַׁבַת הַלֵּב וְרֵאִית הָעֵינַיִם.

מִצְוֹת הָאֱמוּנָה בַּה' יִתְבָּרַךְ

דיני המצוה

<p>א בְּעִקְרֵי הָאֱמוּנָה, כְּלוּלִים גַּם הָעֵינַיִם הַבָּאִים:</p> <p>א. ה' הִיָּה קִים מֵאֵז וּמַעוֹלָם, וְקֹדֶם לְכָל גְּבָרָא.</p> <p>ב. קִיּוּמָם שֶׁל כָּל הַנִּבְרָאִים תְּלוּי בַה', אֲבָל מִצִּיאוֹת ה', אֵינָה תְּלוּיָה בְּדָבָר.</p> <p>ג. אֵין לַה' גּוֹף אִו צוּרָה.</p>	<p>ב אֲדָם מְקִים מִצְוָה זוֹ עַל יְדֵי שְׂמֵאָמִין בַּה' בְּאֱמוּנָה תְּמִימָה כְּפִי שְׂקָבֵל מֵאֲבוֹתָיו, גַּם אִם אֵינוֹ יוֹרֵד</p> <p>ג אֲדָם מְקִים מִצְוָה זוֹ עַל יְדֵי שְׂמֵאָמִין בַּה', הִרִי הוּא כּוֹפֵר בְּעֵקֶר, נִקְרָא "מִין", וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.</p>
--	---

ציונים: עַל הָאֲסוּר לְהֶאֱמִין בְּאֱלֹהִים אַחֲרֵים, רְאֵה מִצְוָה כו. עַל הַמִּצְוָה לְהֶאֱמִין בְּאַחַדוֹת ה', רְאֵה מִצְוָה תיז.

משעמי המצוה

ה אֱמוּנָה בְּמִצִּיאוֹתוֹ שֶׁל ה', וּבְכָךְ שֶׁהוּא בְּרָא אֵת הָעוֹלָם וּמְקִימוֹ בְּכָל עֵת, הִיא הִסוּד וְהִבְסִיס לְכָל עֲבוֹדַת ה' שֶׁל הָאָדָם, וְהִיא הַמְּחַבֵּת אוֹתוֹ לְמִלְאָ אֵת רְצוֹן ה', וְלַחֲיוֹת חַיֵּי תוֹרָה וּמִצְוֹת (סֵפֶר הַחֲנוּפָה).

© כל הזכויות שמורות למפעל תרי"ג מצוות תשס"ז / 02-6523443

לע"נ ר' אהרן בן ר' יואב צבי ז"ל
ופרידא רבקה בת יקותיאל יהודה למשפחת טויב ע"ה

מִצְוֹת הָאֱמוּנָה בַּשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

לְעֵלּוּי נִשְׁמֹת הַקְּדוֹשׁ אֲבֵרָהֶם דָּוִד בֶּן נִפְתָּלִי מוֹזֵס הַי"ד

טוֹב טַעַם

צוֹת הָאֱמוּנָה מִיְחַדֵּת מְכַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שְׁכֵן, הִיא הַיְסוּד לְכָל הַתּוֹרָה כְּלָהּ. כְּאִשֶּׁר אָדָם מֵאֲמִין שֵׁיט בּוֹרָא לְעוֹלָם שְׁמִמְשִׁיף לְקַיִם וּלְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם שְׁבָרָא, יִרְגִישׁ הָאָדָם כִּי חוֹבְתוֹ לְקַיִם אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַבוֹרָא, שֵׁאֵף עֵצָם קִיּוּמוֹ תְלוּי בּוֹ. לְמוֹד זֶה אָנוּ לוֹמְדִים מִהַמְלִים הָרֵאשׁוֹנוֹת בְּעִשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת: "אֲנֹכִי ה'" - חוֹבָה עֲלֵינוּ לְהַכִּיר בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל ה' וּבְעִבְדָּה שֶׁהוּא הַנוֹתֵן לָנוּ אֶת הַחַיִּים וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ. אֱמוּנָה זֹאת צְרִיכָה לְהִיּוֹת קְבוּעָה בְּלִבֵּנוּ כָּל הַזְּמַן. "אֵלֶקִיף" - הַכָּרָה זֹאת גּוֹרֶמֶת לָנוּ לְקַבֵּל אֶת אֲדָנוֹתוֹ שֶׁל ה' וּלְהַקְדִישׁ אֶת חַיֵּינוּ לְעַבּוֹדָתוֹ.

אֲבֵרָבִנְאֵל שְׁמוֹת כ ב; פְּרוּשׁ עַל הַרְמַב"ם, הַלְכוֹת יְסוּדֵי הַתּוֹרָה פְּרָק א

דָּבַר "אֲנֹכִי ה' אֵלֶקִיף", כְּבִיכּוֹל אוֹמֵר הַבוֹרָא לְאָדָם: אֲנִי בּוֹרָאָךְ, אֲנִי שׁוֹפֵטְךָ וְאֲנִי מְכֻוֹן מִחֻשְׁבוֹתֶיךָ, דְּבוּרֶיךָ וּפְעֻלוֹתֶיךָ. כָּל נְכֻסֶיךָ הָרוּחַנִיִּים וְהַגְּשָׁמִיִּים - מִיָּדִי בָּאוּ לָךְ. כָּל נְשִׁימָה וְנִשְׁימָה - מִתְּנַת ה' הִיא לָךְ. עֲלֶיךָ לְדַעַת שְׂאֵתָה וְכָל אֲשֶׁר לָךְ קִנְיָנִי אֲתֶם, עַל כֵּן הַקְּדִישׁ אֶת חַיֶּיךָ לְעַבֵּד אֶת ה' אֵלֶקִיף.

חוֹרֵב א ג-ד

כָּל פְּעַם שֶׁאָנוּ מְקַיְמִים מִצְוָה אוֹ לוֹמְדִים תּוֹרָה, אָנוּ מְחַזְּקִים אֶת אֱמוּנָתָנוּ. כְּאִשֶּׁר אָדָם מְקַיֵּם מִצְוָה מִן הַסִּבָּה הָאֲחֵת וְהַיְחִידָה - הָאֱמוּנָה בַּה' וּבְתוֹרָתוֹ - מְחַזְּקֵת הַמִּצְוָה אֶת אֱמוּנָתוֹ בַּה'.

מִצְוֹת הָאֱמוּנָה בַּשֵּׁם יְתַבָּרֵךְ

לְעֵלּוּי נִשְׁמֹת

הַקְדוֹשׁ אֲבָרָהֶם דָּוִד בֶּן נִמְתָּלִי מוֹזֵס ה"ד

לְכֵן בְּכָל פֶּעַם שֶׁאֲנִי מְקַיְמִים מִצְוָה מִתּוֹךְ אֱמוּנָה בַּה' וּבִתְוֹרָתוֹ, אֲנִי מְקַיְמִים גַּם אֶת מִצְוֹת הָאֱמוּנָה.

אֲךָ לֹא רַק כְּאֲשֶׁר אֲנִי מְקַיְמִים מִצְוָה אוֹ נִמְנָעִים מִלְעַבֵּר עֲבָרָה אֲנִי מְקַיְמִים מִצְוָה זוֹ. אֶת מִצְוֹת הָאֱמוּנָה בַּה' אֶפְשָׁר לְקַיֵּם אֶפְלוּ בְּרִצּוֹן לְקַיֵּם מִצְוָה, אוֹ בְּדַחִית מַחְשָׁבָה אֲסוּרָה, כֹּל עוֹד הַדְּבָר נֶעֱשֶׂה מִתּוֹךְ מוֹדְעוֹת לַה' וּלְתוֹרָתוֹ.

מִשּׁוּם כֵּן אֶמְרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה: "הַיּוֹי זְהִיר בְּמִצְוָה קְלָה כְּבַחְמוּרָה" (אָבוֹת ב א). כֹּל מִצְוָה צְרִיכָה לִהְיוֹת יְקָרָה בְּעֵינֵי הָאָדָם, שֶׁכֵּן קִיּוּמָהּ בּוֹנָה אֶת מִשְׁכַּן הָאֱמוּנָה הַטְּהוֹרָה בְּלִבּוֹ. מִטְּרַת קִיּוּם הַמִּצְוֹת הַיֵּהוּדוֹת לְבוֹרָא הָעוֹלָם וּלְחִזְקַת בְּאִמְצָעוֹתֶיךָ אֶת הָאֱמוּנָה בְּלִבְךָ הָאָדָם. רַמְבַּ"ן שְׁמוֹת יג טו; דְּרָשׁוֹת רַבֵּנוּ יוֹנָה

טוֹב טַעַם

אָמַר בַּפְּסוּק: "אֲנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ", וְלֹא נֶאֱמַר "אֲנֹכִי ה' הָאֵל-לֵהִים", לְלַמְּדֵנוּ, שֶׁמִּצְוָה זוֹ כּוֹלֶלֶת גַּם אֶת הַחֻבָּה לְהֵאֱמִין שֶׁה' מְשַׁגֵּחַ עַל כָּל אָדָם וְאָדָם בְּ"הַשְּׁגָחָה פְּרֻטִית". לֹא רַק שְׂאֵלוֹת שֶׁל חַיִּים וּמָוֶת נִגְזְרוֹת מִפִּי ה', אֲלָא כָּל הַקּוֹרָה עִם הָאָדָם, אֶפְלוּ הַפְּרֻטִים הַקְּטַנִּים בְּיֹתֵר - גְּזַרְתָּ עָלֶיךָ הֵם. חֲכָמֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה אוֹמְרִים: "אִין אָדָם נוֹקֵף [פּוֹצֵעַ] אֲצַבְעוֹ מִלְמַטָּה, אֲלָא אִם כֵּן מְכַרְזִים עָלָיו מִלְמַעְלָה" (חֲלִין ז ב).

בְּנִתְיָכִי הַמִּצְוָה

סֵפֶר הָעֲקָרִים ג יח

מִצְוֹת הָאֱמוּנָה בַּיָּשׁוּם יִתְבָּרֵךְ

13 שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר הָעֲקָרִים

לְבַד הָאֱמוּנָה בְּמִצִּיאוֹתֶיהָ, וְשִׁנָּם עֲקָרֵי אֱמוּנָה נוֹסְפִים שֶׁעַל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל לְדַעַת. כַּמָּה מִן הָרָאוּיִם עֲסָקוּ בְּמִנֵּין עֲקָרִים אֵלוֹ וּבְבִאוּרָם. רֵאשׁ וְרֵאוּשׁוֹן לְמוֹנִים הִיָּה הַרְמַב"ם, שֶׁקֵּבַע אֶת יְסוּדוֹת אֱמוּנַת יִשְׂרָאֵל בְּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר עֲקָרִים (פְּרוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת סִנְהֶדְרִין פָּרָק י). אֲנָשִׁים רַבִּים אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם אֶת נֶסֶח "אֲנִי מֵאֲמִין" הַמוֹפִיעַ בְּסִדּוֹר לְאַחַר תְּפִלַּת שְׁחֵרִית, שֶׁהוּא קָצוּר שֶׁל שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר הָעֲקָרִים. גַּם הַפִּיט "יְגִדֵּל" שֶׁיֵּשׁ נוֹהֲגִים לומר בְּכָל בִּקְרָה הוּא קָצוּר שֶׁל שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר עֲקָרִים אֵלוֹ.

1. הָאֱמוּנָה שֶׁה' קָיָם, וְהוּא הַבוֹרָא וְהַמְנַהֵיג.
2. הָאֱמוּנָה שֶׁה' הוּא אֶחָד.
3. הָאֱמוּנָה שֶׁאֵין לֵה' גּוֹף אוֹ צוּרָה.
4. הָאֱמוּנָה שֶׁה' קָדָם לְכָל הַנְּבִרָאִים.
5. הָאֱמוּנָה שֶׁרַק אֶת ה' רָאוּי לְעַבֵּד.
6. הָאֱמוּנָה שֶׁדְּבָרֵי הַנְּבִיאִים אֱמֶת.
7. הָאֱמוּנָה שֶׁמִּשְׁשָׁה רַבְּנוּ הִיָּה הַגְּדוֹל בְּנְבִיאִים.
8. הָאֱמוּנָה שֶׁתּוֹרַתֵנוּ הִיא תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם.
9. הָאֱמוּנָה שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּסִינַי לֹא תֵהֵא מְחֻלָּפֶת.
10. הָאֱמוּנָה שֶׁה' יוֹדֵעַ כָּל מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם וּמְחַשְׁבוֹתֵיהֶם.
11. הָאֱמוּנָה בְּשִׂכְרָה וְעֵנֶשׁ.
12. הָאֱמוּנָה בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ.
13. הָאֱמוּנָה בְּתַחִית הַמֵּתִים.

מִצְוֹת הָאֱמוּנָה בַּשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

תְּפִלָּה

ואיתנה היא אמונתו של היהודי בבורא העולם. גם אם יאימו על חייו ויבקשו להרגו, יקריב את נפשו, ויהא מוכן לסבל ענויים קשים בשל אמונתו בה' יתברך. כח איתנים זה נטוע עמקות בקרב כל יהודי, מכח שמיעת הצו האלקי: "אנכי ה' אלקיך", במעמד הר סיני.

נוסף על כך, הנכונות למסור את נפשנו על אמונתנו ירשה היא לנו מאבי אמתנו, אברהם, שהסכים למסור את נפשו על האמונה בה'. בנסיון 'אור כפידים', כאשר זרק נמרד את אברהם לכבשן האש, היה אברהם מוכן למות על קדוש ה'. משום כך, כאשר מזכירה המשנה בפרקי אבות (ה ג) שאברהם התנסה בעשרה נסיונות, אומרת המשנה: "אברהם אבינו", ומבקשת ללמדנו כי כשם שאנו יורשים תכונות אפי מהורינו, כך ירשו בני ישראל את מסירות הנפש ואת הדבקות בה' מאביהם - אברהם.

דרך פקודי מצוות עשה כה; פרי צדיק ראש השנה טו; רוח חיים על אבות ה ג

משחר קיומו ולכל ארץ דרכו ההסטורית, ידע העם היהודי גלויים נשגבים של הקרבה עצמית ומסירות נפש למען קדשת ה'. היהודים מיצגים את שמו של הקדוש ברוך הוא בעולם, וכל מי שנהרג בגלל היותו בן לעם היהודי - קדוש יאמר לו.

קהלת הקדש - שמונת קדושי ישיבת 'מרכז הרב' שמסרו את נפשם על קדשת ה' - מצטרפים למליוני קדושים וטהורים, שבאו באש ובמים על קדוש ה'.

שמונת קדושי 'מרכז הרב' לא נהרגו כאנשים פרטיים. המרצח השפל פגע בהם עקב היותם בנים נאמנים לעם היהודי. ההתקפה הנפשעית כונה נגד כל יהודי בכל פנה בתבל ובקשה לקעקע את עמידתו האיתנה של העם היהודי.

שמונת הקדושים, שלוחי עמך בית ישראל הם. זכותם העומדת לעד מגנה עלינו, וזכרם נותן לנו את הכח להמשיך בדרכם לקדש שם שמים בעולם.

מִצּוֹת אֶהֱבֵת יִשְׂרָאֵל

לְעֵלּוּי נִשְׁמַת

הַקְּדוֹשׁ דּוֹרוֹן בֶּן מְקוֹנִינֵט מֵהַרְטָה הִי"ד

דורון היה מקר לכל באהבת ישראל אמתית שרחש לכל יהודי ויהודי. הוא היה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, בחיוך חם ובקצוץ אמיתי לעזור בכל יקלתו, ובקדו קים יום יום את הפסוק "ואהבת לרעה כמוך".
לעלוי נשמתו נלמד את מצוה רמג - 'מצות אהבת ישראל'.

הַמִּצְוָה

מִצְוָה עַל הָאָדָם לָאֱהֹב אֶת זוּלָתוֹ וְלִרְצוֹת
בְּטוֹבָתוֹ, כְּפִי שֶׁהוּא רוֹצֵה בְּטוֹבָתוֹ שְׁלוֹ

מצות אהבת ישראל

ואהבת לרעך כמוך

ויקרא (פרשת קדושים) יט יח

שמן הראשונים הסוברים, כי מצוה זו אינה מחיבת את האדם לאהב את חברו כגופו, אלא להמנע ממעשים המזיקים לזולת. לדבריהם, הפסוק "ואהבת לרעך כמוך" מתפרש כן: אהב את חברך בכך שתמנע לחלוטין מכל פגיעה בו, כשם שרצונך להרחיק מעצמך כל פגע וצער. לעומתם יש מפרשים הסוברים, כי מצוה זו מחיבת את האדם גם להיטיב לזולת. לשיטתם, מלבד האסור לפגוע באחרים, כולל צווי זה גם את החובה להיטיב לזולת. לשיטה זו, הפסוק "ואהבת לרעך כמוך" מתפרש כן: אהב את חברך בכך שתעשה בעבורו כל מה שאתה חפץ שיעשה הוא בעבורך.

יראים רכד; סמ"ג עשין ט
הצמק דבר ויקרא יט יח בדעת הרמב"ם;

מצות אהבת ישראל

דיני המצוה

א אסור לאדם לעשות לאחרים כל דבר שהוא אינו רוצה שיעשו לו.

ב מצוה על אדם להיטיב עם אחרים, כגון לספר בשבחם ולסייע להם בממונו ובגופו [גמילות חסדים] כפי שהיה רוצה שאחרים יסייעו לו.

ג חכמים חיבו לעשות כמה מעשים של 'גמילות חסדים' כפי שהאדם יעקב בן הרב שלמה יהודה ע"ה לע"נ הרב נתן צבי בן הרב אביגדור ע"ה

א חסדים: להכניס פלה לחפה; לשמח חתן וכלה; לבקר חולים; להתעסק בכל צרכי המת, כגון לליוותו, להספידו ולקברו; לנחם אבלים.

ד אין מצוה לאהב 'רשע'.

ה מצוה זו נוהגת באנשים ובנשים, בכל מקום ובכל זמן.

מטעמי המצוה

ח כמים למדונו שכל בני ישראל נחשבים כגוף אחד ושיש להם גורל משתף, משום שנשמותיהם קשורות זו בזו, כך שבנשמת כל יהודי מערבים חלקים מנשמות כל ישראל. זאת הסבה שכל ישראל ערבים זה בזה [ראה שבועות לט א] וזהו גם הטעם לצווי לאהב כל איש מישראל אהבה שאינה תלויה בדבר, כפי שהאדם אוהב את עצמו (תמר דבורה א).

ח כמים למדונו שכל בני ישראל נחשבים כגוף אחד ושיש להם גורל משתף, משום שנשמותיהם קשורות זו בזו, כך שבנשמת כל יהודי מערבים חלקים מנשמות כל ישראל. זאת הסבה שכל ישראל ערבים זה בזה [ראה שבועות לט א] וזהו גם הטעם לצווי לאהב כל איש מישראל אהבה שאינה תלויה בדבר, כפי שהאדם אוהב את עצמו (תמר דבורה א).

© כל הזכויות שמורות למפעל תרי"ג מצוות העולמי / 02-6523443 613@TARYAG.ORG.IL

לע"נ הרב אברהם יעקב בן הרב שלמה יהודה ע"ה
לע"נ הרב נתן צבי בן הרב אביגדור ע"ה

מִצְוֹת אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל

לְעֵלּוּי נְשָׁמַת

הַקְדוּשׁ דְּוֵרוֹן בֶּן מְקוֹנְנֵט מֵהַרְטָה ה"ד

שְׁעָרֵי הָעִיר הַתְּאֵסָפָה קְבוּצַת סוֹחָרִים. כָּל אֶחָד מֵהֶם הִגִּיעַ עִם בְּהֵמוֹתָיו וְעִם סְחוּרוֹתָיו, וְיָחַדוּ הֵם תַּכְנִינוּ לְצִאת לְמִסְעֵ אֶרֶץ, כְּדֵי לְמַכֵּר אֶת סְחוּרוֹתֵיהֶם בְּאַרְצוֹת רְחוֹקוֹת.

טוֹב טַעַם

מִכִּיּוֹן שֶׁהִיא עֲלֵיהֶם לְעֵבֵר בְּדַרְכֵם בַּמִּדְבָּר הַשּׁוּמֵם, הִצְטִיד כָּל אֶחָד מֵהֶם בְּמִזוֹן וּבְמִיּוֹם שִׁיִּסְפִיקוּ לוֹ לְיָמִים רַבִּים, זֹאת נֹסֵף עַל הַחֲבִילוֹת הַרְבוֹת שֶׁל הַסְּחוּרָה שֶׁהִטְעֵנוּ עַל הַבְּהֵמוֹת. מֵהַ הִבִּיא אֶת הַסּוֹחָרִים לְהֵאֱסֹף לְקְבוּצָה וְלְצִאת יַחְדָּו? הֵם יָדְעוּ, כִּי דָרָךְ לֹא קֵלָה לְפָנֵיהֶם. תּוֹף כְּדֵי מִסְעֵ, עֲלֵיהֶם לְטַפֵּל בְּבְהֵמוֹת, לְשָׁמֵר עַל הַסְּחוּרָה, וּמִדֵּי עֵרֵב, כְּאֲשֶׁר הֵם חוֹנִים לְלִינֵת הַלֵּילָה, לְפָרֵק אֶת הַמִּשְׁאֵל מִן הַבְּהֵמוֹת וּבְבִקָּר לְשׁוּב וּלְטַעֵן אוֹתוֹ מִחֲדָשׁ. אֶת כָּל הָעֲבוּדָה הַזֶּה, קָל הַרְבֵּה יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת בְּצִנּוֹת. הָרֵאשׁוֹן אוֹחֵז אֶת הַבְּהֵמָה, הַשֵּׁנִי פּוֹרֵק אֶת הַסְּחוּרָה. הַשְּׁלִישִׁי נוֹשֵׂא אֶת הַחֲבִילוֹת אֶל הָאֵהָל וְהַרְבִּיעִי מִכִּיּוֹן בֵּינָתַיִם אֲרוּחַת עֵרֵב לְכֻלָּם. אִם הַסּוֹחָרִים אַכְּן יִסִּיעוּ זֶה לְזֶה בְּמִסְעֵם, הֵם יִצְלִיחוּ לְעֵבֵר אֶת תְּלֵאוֹת הַדָּרָךְ בְּשִׁלוּם וּבְבִטְחָה וְיִגִּיעוּ לְמַחֲזֵ חֲפָצֵם. אוּלָּם אִם כָּל אֶחָד מֵהֶם יִדְאָג רַק לְעֲצָמוֹ – יִטַּפֵּל בְּבְהֵמוֹתָיו, יִפְרֹק וְיִטַּעֵן אֶת סְחוּרָתוֹ בְּעֲצָמוֹ, יִשְׁמֹר עַל רְכוּשׁוֹ מִפְּנֵי הַגְּנָבִים וְיִדְאָג לְאַרוּחוֹתָיו לְבָדוֹ, הֵם לֹא יִכְלוּ לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד בְּמִסְעֵ הָאֶרֶץ וְהִמְיָגַע. עַד מִהֲרָה יִתִּישׁ הָעֵמֶל הַרֵב אֶת כֻּחֵם, וְהֵם לֹא יִכְלוּ לַעֲמֵד בְּטִרַח הַדָּרָךְ.

בְּעַל 'חֻבוֹת הַלְּבָבוֹת' מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִשְׁלַל זֶה, בְּבוֹאוֹ לְהַסְבִּיר אֶת חֲשִׁיבוֹתָהּ הַרְבֵּה שֶׁל מִצְוֹת 'אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל' לְיִשׁוּב הָעוֹלָם. כְּאֲשֶׁר בְּנֵי הָאָדָם אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה, חֲפָצִים בְּטוֹבַת הָאֲחֵרִים וּמְסִיעִים לְזוּלָתָם בְּרַחֵב לֵב, הֵם יִשְׁיִגוּ אֶת כָּל מְבַקְשָׁם, וְאֵף יוֹתֵר. אֵף אִם כָּל אָדָם דּוֹרֵשׁ רַק אֶת טוֹבָתוֹ הָאִישִׁית וּמִתְעַלֵּם מִצָּרְכֵי זוּלָתוֹ, לֹא יִשְׁיִגוּ הַבְּרִיּוֹת אֶת מְבַקְשָׁן, אֵף אִם יַעֲמְלוּ רַבּוֹת וְיִטְרַחוּ מְאֹד לְהַשְׁיִגוֹ.

חֻבוֹת הַלְּבָבוֹת שֶׁעַר חֲשׁוֹן הַנֶּפֶשׁ ג כב;

מִצְוֹת אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל

לְעֵלּוּי נְשָׁמַת

הַקְדוּשׁ דְּוֵרוֹן בֶּן מְקוֹנֵנֵט מֵהַרְטָה הִי"ד

בְּנִתְיָי הַמְצִיָּה

וְעַי יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּכֹל הַדּוֹרוֹת הָיוּ אוֹהְבֵי יִשְׂרָאֵל אֲמֵתִיִּים. הֵם דָּרְשׁוּ בְּכֹל לְבָם אֶת שְׁלוֹמוֹ וְאֶת טוֹבָתוֹ שֶׁל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל וְעָשׂוּ כָּל שְׂבִיכְלָתָם כְּדֵי לְהִיטִיב לְכָל יְהוּדֵי. בְּמִיחָד צִיָּנוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָה אֶת אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל הַמְּפֹלָאָה שֶׁל אֶהְרֹן הַכֹּהֵן. כְּאֲשֶׁר שָׁמַע אֶהְרֹן כִּי פָרְצָה מְרִיבָה בֵּין שְׁנֵי אֲנָשִׁים, הָיָה הוֹלֵךְ לְאֶחָד מֵהֶם וּמִסְפֵּר לוֹ כִּי חִבְרוּ מִצְטַעֵר עַל הַמְּרִיבָה שְׂבִינִיהֶם, מִתְחַרֵּט מֵעִמְק לְבוֹ עַל שֶׁפָּגַע בּוֹ וּמִבְקֵשׁ לְהִתְפַּיֵּס עִמוֹ. כְּשֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ הָאָדָם אֶת דְּבָרָיו שֶׁל אֶהְרֹן הַכֹּהֵן, הָיָה מִתְחַרֵּט עַל הַמְּרִיבָה וּמִבְקֵשׁ לְסַיֵּם אוֹתָהּ. מִיָּד הִלֵּךְ אֶהְרֹן הַכֹּהֵן גַּם אֶל הָאָדָם הַשְּׁנִי שֶׁהָיָה מְעַרְבַּ בַּמְּרִיבָה, סִפֵּר לוֹ בְּדִיוק אֶת אוֹתָם הַדְּבָרִים וַיֵּשֶׁב אֲצֻלוֹ עַד שֶׁהִתְחַרֵּט גַּם הוּא עַל הַמְּרִיבָה וּבְקֵשׁ לְהִתְפַּיֵּס. כְּאֲשֶׁר הָיוּ שְׁנֵי הַיְרִיבִים נִפְגָּשִׁים, הָיוּ נוֹפְלִים אִישׁ עַל צְוָאֲרֵי רֵעֵהוּ וּמִשְׁלִימִים זֶה עִם זֶה.

עֲלִינוּ לְלַכֵּת בְּדַרְכּוֹ שֶׁל אֶהְרֹן, כְּפִי שֶׁהוֹרָה לָנוּ הַלֵּל הַזֶּקֶן: "הָיוּ מִתְלַמְּדֵי שֶׁל אֶהְרֹן, אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקַרְבֵּן לְתוֹרָה" (אָבוֹת א יב). מִדּוֹעַ אָמַר הַלֵּל "הָיוּ מִתְלַמְּדֵי שֶׁל אֶהְרֹן", וְלֹא אָמַר "הָיוּ כְּאֶהְרֹן"? מִשׁוֹם שֶׁלְדַרְגָּתוֹ שֶׁל אֶהְרֹן הַכֹּהֵן אֵי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ, אוֹלָם עֲלִינוּ לְצַעֵד בְּדַרְכּוֹ וּלְנַסּוֹת לְדַבֵּק בְּמִדּוֹתָיו.

אָבוֹת דְּרַבֵּי נֵתָן יב ג; מְדַרְשׁ שְׁמוּאֵל אָבוֹת שָׁם; מִסְלַת יְשׁוּרִים יט

אַנָא הַצְטֶרֶפּוּ אַלְיוּנוּ לְמַבְצֵעַ מְצֻוָה 8 כְּנֻגַד 8

וּלְיַצְמַת הַלְמוּד הַכָּלֵל עוֹלָמִית,

בְּלֵב אֶחָד שֶׁל אַחַדוֹת יִשְׂרָאֵל

בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ אֶדָר תַּשְׁס"ט - 4 בְּמָרְס , 2009.

הַצְטֶרֶפּוּ לְאַלְפֵי יְהוּדִים שְׂוִיתֶאֱסֹפוּ בִּישִׁיבַת 'מֶרְפֵּז הַרְבֵּ'

לְהַכְנִסַת סֶפֶר תּוֹרָה וְלְסִיּוּם

בְּשַׁעַה 5:30

אַנָא הַצְטֶרֶפּוּ אַלְיוּנוּ לְאַרְוַע הַסְטוֹרִי צֶה

שֶׁל סִיּוּם כְּתִיבַת שְׁמוֹנֶה סֶפְרֵי תּוֹרָה וְשֶׁל יַצְמַת לְמוּד כָּלֵל עוֹלָמִית.

שְׁדוּר בְּרֵשֶׁת מִתְחִיל בְּ-21:00

(emiT dradnatS nretsaE)

לְמִידַע נוֹסֶף וְלְצִפְיָה בְּרֵשֶׁת

הַכְּנִסוּ לְ-moc.dahcevelb.www

בְּלֵב אֶחָד מוֹדִים לְמַפְעַל תְּרִי"ג מְצוּוֹת מְשֻׁפָּחַת רֵעֲנָעֶרֶט
עַל אֲדִיבוֹתוֹ בְּהַקְדָּשֵׁת הַחֲמֹר הַלְמוּדֵי הַכֹּלֹל בְּקִבְּץ זָה.

תּוֹדוֹת

לרב דוד וקס

המיסד והרוח החיה של המפעל

לרב שמואל אלישיב

מנכ"ל המפעל

לרב יצחק מנדלקורן

עורך ראשי של תוכניות הלימודים

לרב נפתלי ארלנגר

עורך ספר תרי"ג מצוות השלם

לגב' שולה יעקובזון

עורכת לשונית

לתמר פלג

מנהלת המשרד

למזלי כהן

מזכירות והפצה

לְקַבֵּלְתָּ חֲמֹר נוֹסֵף עַל מְצוּוֹת אֵלו וְאַחֲרוֹת,
וְכֵן לְקַבֵּלְתָּ מִידֵעַ עַל תְּכִינּוֹת הַלְמוּדִים שֶׁל
מַפְעַל תְּרִי"ג מְצוּוֹת, פָּנוּ לְמַפְעַל תְּרִי"ג מְצוּוֹת.

מפעל תרי"ג מצוות
משפחת רעננערט

מפעל תרי"ג מצוות בארץ ישראל

רח' בית הדפוס 12

ירושלים 95483

טל: 02-6523443 פקס: 02-65252244

דוא"ל: 613@TARYAG.ORG.IL

USA OFFICE: 1136 SOMERSET AVE. LAKEWOOD NJ 08701

PHONE: 732.942.3420 FAX: 732.942.3630 EMAIL: 613@TARYAG.ORG